

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an . . . 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 700.

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 11a

INSERTIUNILE
se primesc la administra-
ția.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

ROMÂNUL

O biruință națională

Pe când scriem aceste rânduri în camera comanelor din Londra se petrec evenimente istorice, se săvârșește o biruință strălucită, smulsă cu suferințe și sângerări de veacuri, biruința aspirațiilor naționale irlandeze: înlăptuirea pentru toate timpurile a *autonomiei Irlandei*.

E o poveste lungă și dureroasă povestea acestei biruinți și ea ne spune de vi-forniți cumplite ce au stârnit războaie, au brăzdat în lung și lat o țară a eroismului clasic, au prăbușit stăpâniri tirane și au învârtit sufletul unui popor dârș ca să poată ocroti o floare selbatică, floarea iubirei de neam, care să înfrunte cu îndărătnicie toate intemperiiile atâtor secole de sbucium.

Străvechea Hibernia, mireasa oceanului de smarald, va îmbrăca haină de sărbătoare și pe fruntea ei va străluci deacum nepereptor mirtul sempervirent, simbolizând pentru toți căți îndură încă suferințele ei, triumful irezistibil al tuturor adevărurilor naționale.

Faima acestei biruinți va străbate până în cele mai îndepărtate puncte ale globului, va inspăimânta toate stăpânirile tirane și va răsădi speranțe nouă în sufletele popoarelor încălcate și astăzi în drepturile lor la o viață națională neatârnată. Pentru că triumful aspirațiilor Irlandei e făgăduința vie a izbândei ce trebuie să ne răsără încurând și nouă, celorlalte popoare încălcate.

Nouă veacuri a dăruit lupta pentru

neatârnată a irlandezilor și istoria nu poate să ne arate o altă luptă de proporțiile e-popeice ale acesteia. Germanii ei se pierd afund în sfâșierile confesionale din cele dintâi faze ale încreștinării Europei. Irlanda a fost dăruită englezilor încă de papa Adrian IV 1156. și englezii formară cel dintâi parlament irlandez în 1250. Dar ura irlandezilor se născuse încă cu veacuri înainte, în vremile invaziunii normanilor și ea crescă în restimp din ce în ce mai mult, izbucnind în lupte crâncene pe timpul reformă-țiunii. Conflictul confesional adânciră și mai mult prăpastia între cele două popoare, unul de origină celtică, celalalt de anglo-saxonă. De trei ori, oștirile engleze (1598, 1641, 1689) au înăbușit în sânge răscoalele irlandezilor și în cele din urmă englezii, după ce le-au confiscat moșiile și i-au înjugat la interesele economice ale Angliei, au pus stăpânire draconică și asupra conștiinței lor naționale.

Intocmai cum până astăzi guvernele ungare, ne asupresc pe noi popoarele nemaghiare până și în biserică, asupreau și englezii pe irlandezi. Rezistența poporului irlandez s'a deosebit însă mult, în acele veacuri de întunec pentru el, de rezistența ce o putem opune astăzi noi, în aceste vremi a tiranismului înarmat cu minciunile constituționalismului modern. Ei au format o serie întreagă de societăți secrete și se răsbunau prin fapte sângeroase, prin boicot împotriva englezilor și prin răscoale asupra domnilor de pământ.

La 1801 intră în vigoare așa numita *uniune finală*, în baza căreia li-se acordau drepturi egale cu ale englezilor și aveau să trimită 22 peeri și 100 de deputați în parlament. Independența regatului irlandez a fost deci desființată în acest an și o sută doisprezece ani de lupte întetite au mai trebuit să treacă de atunci până la izbânda definitivă a idealului secular irlandez. În restimp irlandezii câștigă emanciparea catolicilor și sub înflăcăratul lor conducător O'Connel se nizuiau să sfarme uniunea. Lozinca dată de O'Connel: Home rule for Irland, autonomie pe seama Irlandei, a rămas de-atunci lozinca dominantă în luptele pentru neatârnată ale irlandezilor. La 1872 deputații irlandezi au format partidul numit *homerulers*, partid ale cărei lupte au fost conduse de personalități celebre ca Parnell, O'Brien, Mac Carthy, Redmon și alții.

Cel dintâi proiect *home rule* a fost prezentat parlamentului din Londra la 1874, a fost însă respins. O serie întreagă de atentate a urmat din partea irlandezilor, s'a format o ligă a lor care pune la cale omoruri agrare și lua măsuri teroristice împotriva reprezentanților regimului. Pentru a doua oară proiectul a fost prezentat la 1886 de marele bărbat de stat Gladstone, care a căzut și el cu proiectul. La 1893 Gladstone, venind din nou la putere, a mai făcut o încercare cu proiectul, care a și fost adoptat de camera comunelor, camera lorzilor l-a respins însă și acum.

Evenimentele ce au urmat de atunci, sunt mai cunoscute. Cu ivirea unui spirit nou datorit civilizației exorbitante a Engli-terei, doleanțele naționale ale irlandezilor

Informațiuni literare

1. Canton Theodorian, *La masa calicului*. Nu-vele și schițe. (Prețul 2 lei.)
2. *Almanahul societății scriitorilor români pe anul 1912 (Anul I)*. (Prețul 1 leu 50 bani)
3. Două gazete literare: „*Farul*” și „*Insula*”.

1. Adevărat să fie?

Un poet bucureștean scrie astfel de nuvele și nu simte că are drept să-și facă o reclamă zgomotoasă? Și totuși nu-l vede nimeni urcând treptele vre-unei redacții unde s'o scrie el însuș? Și nu lasă nici pe amici să-și umfle ei bucle sunând din trâmbițe gloria lui?

Adevărat.

Pun încă odată mâna pe micul volum și simt încă odată părerea de rău că nește scenete și fan-tazii întârziate pe masa de scris mi-l acoperiseră cu proporțiile lor materialmente identice și mi-l necoacă de ochii car -l mângăie acum cu recu-noștință: „In sfârșit tot te cetiiu, deși ași vrea să te fi cetit mai de vreme. Dar cetitorii mei le vor scrie îndată, să te caute cu zor, ca să gă-sească, închis în tine, un artist în maturitate și dincolo de tine un om ale; să te caute și să te înclizească la pieptul lor, căci vrednic ești și de dragoste și de respect!”

C. Th. începe viu cu o scenă de vânătoare din beșug și cu sosirea lui moș Ihe Puș-așu

și-a lui conu Tudorel, vânătorii, la casa piche-rului care nu-i acasă. Veselul moș și sgârșita Manda, soția piche-rului, își dau un războiu care nu iese nici o clipă dintr'o blândă notă umo-ristică, până-i gata și masa calicului.

O durere ușoară învaluieste începutul *curții lui Nicula* — schița a doua — și durerea se des-face treptat într'un râs tot ușor, rămas dincoace de limitele grotescului de care se apropia. Bătrânul a simțit totăta bucurie ce i-o aduse pucelelul rătăcit în curtea sa pustie și plină de urit — semn al pesimismului — și firește a căutat și a doua bucurie și a treia pânăce a venit și motanul Murzuc, care chiar se urcă în capul moșului real și figurat. Psihologia simplă a unei manii.

Fenomenul ne-aruncă în lumea altor feline. Două femei tinere, cu ochi deștepți și cunoscători, pălpători de înțelesuri discrete, stau la masă. Și una li spune celelalalte, cum a ajuns să divorțeze. Este cazul femeii dragi, care și-ar iubi bărbatul, dacă și el ar vrea. Povestea curge printre mâncări alese și păhărele cu vin gustos. Și-i picanterie în ea, spusă șegăluic, aproape grațios, ca 'n vremea lui Watteau și Fragonard.

O viață știrbită li lasă lui Avel Cordez iubirea lui mare. Ce a fost ea, nu poate găci Ste-luța, care caută în zadar drumuri să-i între în inimă, unde străjuiește încă suvenirul dragostei din-tăiu și din urmă.

Ce urmează este așa de deosebit și totuși identic: Și sufletul din *Ciasul rău* este un suflet

știrbit, ce nu se mai poate întregi. Sufletul lui Bărbucică s'a tot ghemuit, ca ariciul ce se strânge și ghem a rămas, ghem și când o moștenire mare vine să-i facă vânt în lume. El nu pleacă cu vântul nici acum; nu mai poate să plce.

Încep acum, pe la pagina 71, să-mi dau seamă de ce C. Th. răușește să-mi fie scump. Cinci povestiri am cetit până aici și sânt al lui. Sunt sigur, că până nu voi ceti și pagina din urmă nu voi lăsa din mâni volumul. De ce? Mark Twain a fost întrebat odată, care-i romanul ce-l cetește el mai bucuros. Mă topesc și acum, răspunse el, după „Cei trei muschetari;” ei spun ceva ori unde-i de-schizi, ei te interesează și aceasta este întâiul scop al scriitorului bun. C. Th. mă interesează. El știe descoperi interesantul și în mediu, și în persoane, și-l știe desluși cu meșteșug. Apoi C. Th. mai știe ceva: Picăturile amare fac vinul dulce mai gustos; amestecul suferinței în mulțămirile ce le descrie poetul le face mai gustoase. La el nu-i soare fără puțin nor, nu-i zimbet fără un colțisor amar, la el e și omenească lumea, nu numai interesantă Și de-aceea sunt sigur, că-l voi ceti până la capăt fără a mă odihni.

Nu m'am înșelat. Iată că vine o perlă a ace-stui volum, *Isădia*. Cine? Isădia, fata aprodului Simion, fată de vre-o doisprezece ani, care îngri-jește de copii ai proprietăresii. Este chioară de un ochi. O nenorocită. Dar în nenorocita aceasta, umilă tipă dorul de-a iubi ceva, trebuința de-a îngriji de cineva. Ea își alege dca vecini un biet -ui de bibiucă, bolnav; îl pune în picioare; și apo-

n'au mai lătininat atmosfera ansteră de mai nainte în parlamentul englez. Chestiunea irlandeză a ajuns să fie o rană rușinoasă pe corpul Albionului și guvernele simțeau tot mai imperioasă datoria lor de a da o soluție definitivă. Ne sunt în recentă memorie luptele ce s'au dat în acești ani din urmă pentru restaurarea vieții constituționale în Anglia prin reglementarea camerei lorzilor. Naționaliștii irlandezi au dat regimului liberal un sprijin decisiv în acest scop, căci — după cum ne aducem aminte — față cu 278 de miniștri guvernul avea o majoritate neînsemnată și numai cu ajutorul celor 80 de deputați naționaliști irlandezi a putut să-și înfăptuiască atât proiectul reformei camerei lorzilor cât și proiectele de mare însemnătate economică ale reformelor financiare.

Încă nu suntem în situație să cunoaștem *home rule bill*-ul pe care l-a depus azi în camera engleză primul ministru *Asquith*, știrile telegrafice povestesc însă o isbândă definitivă a aspirațiilor irlandeze. Se spune că parlamentul Irlandei se va compune din două camere. În camera senatorilor membrii vor fi numiți parte de coroană, parte aleși și vor fi de toți 48. Camera deputaților se va compune din 103 membri, aleși pe cicluri de câte 5 ani. Camera vor trimite 70 de delegați în parlamentul englez. Țara va fi guvernată de un ministru responsabil în frunte cu un lord, care în caz de necesitate poate să practice în numele regelui dreptul de *veto*. Mână liberă parlamentul irlandez va avea numai în ce privește afacerile interne și cele economice. În linii generale, deci, autonomia Irlandei va avea multă asemănare cu autonomia Croației, cunoscând însă, respectul pentru constituție a poporului englez, perspectivele de viață constituțională ale irlandezilor sunt cu mult mai clare decât să le putem prevesti lor soarta croaților.

Politica ungurească, încântată veșnic de pretinsa asemănare dintre constituționalismul englez și cel maghiar, are de acum un strălucit pretext să imite pe englezi, dând națiunilor nemaghiare o autonomie

tot atât de largă și măcar nouă românilor, ale căror revendicări și aspirații sunt nu mai puțin și istorice și legitime decât cele ale irlandezilor. Ar fi să prevedem chiar o nebănuită schimbare a principiilor de care se conduce această politică medievală, căci ziarele ungurești, înregistrând biruința irlandezilor, sunt cuprinse de-un gălăgios elan de însuflețire și zorul lor de-a fi printre cei dintâi cari să le trimită simpatiele, o deadreptul înduioșător.

Noi rămânem, însă, mai puțin pretențioși în sentimentele noastre de aderență și ne mărginim a admira sincer grandiosul sfârșit al unei epopoe atât de neajunsă în proporțiile ei, înălțați în sufletele noastre de puternica fâlăire ce primește azi flamura speranțelor noastre...

INTERNE

Moldovan Gergely vorbește iară... *Moldovanul dela Cluj, cel ce s'a hrănit câți-va ani cu „Ungaria” coaliții — după tăcerea produsă de ori-ce apetit săturat, își scoate acum iarăși capul prin spăriura sacului devastat.*

Spre a face cor ori poate chiar spre a concura cu slugărnicia patriotică a trădătorului mai norocos dela Orade ori cu Vlăicarelile „Destepării” din Brașov a trimis jidanilor imperciunați dela „Budapesti Hirlep” două articole savante, cari primul a și văzut lumina.

Ca ori-ce înțelept Moldovanul încă din primul articol spune foarte mult. Dar pentru ce să mai reproducem atâta bogăție de idei când lumea le cunoaște din „Ungaria” cea răposată din lipsă de alimente.

Reținem ceea ce ne pare mai original — și nu numai o idee, o prostie poate să fie originală, ci Moldovan însuși națiunea — o singură „națiune” e în Europa, e vorba de națiunea maghiară — națiunea din care fac parte și jidanii și chiar Moldovanul, e o tulpină, iar noi celelalte neamuri cărora ni se îngăduie să plătim biruri alături de națiune suntem mulțimea de rădăcini și rădăcioare cari să grupează dând naștere tulpinei (națiunea) care produce coroana de ramuri de flori și fructe — cultura patriotică maghiară.

Și tulpina asta cu florile și fructele ei (indeed — acestea) îl obsedează pe bietul profesor părăs — și căta se tot învârteste pe lângă „tulpina” până ce dă în brânci strigând că e primejdie... Ceva e în primejdie în țara asta, e sovinișmul maghiar și alte ascunerea bunuri primej-

uite de modernism zice Moldovanul. Și slăbirea simțului național maghiar va duce în mod fatal la votul universal, egal, secret și după comuni-

Noi dinpotrivă credem că și după venirea unui asemenea vot nu e exclusă hălăduirea unor existențe ca Moldovanul...

Toate instituțiile, tot ce avem noi ca bun național datorăm poporului maghiar, zice Moldovanul mai departe, zice Moldovanul iarăși zice Moldovanul ca să nu-i tacă pliscul acum când alții îi iau înainte.

Acum ori-nici odală, Grigore...

Alegerea din Comarom. În 10-lea Iulie a fost ales deputat în Comarom. Nu orașul Comarom, nu locuitorii *Comaromului*, ci — vre-o câteva sute de inși — așa zisi alegători au ales deputat, care va reprezenta în dietă un oraș întreg în calitate de reprezentant al poporului. Majoritatea alegătorilor au ales pe candidatul guvernului însă numai cu o majoritate de 29 voturi într'un așa cerc, unde la alegerile trecute candidatul guvernului a învins cu vre-o câteva sute de voturi, dovadă că cu tot terorismul dezvoltat de guvern, nu mai e în stare nici cu banii și nici cu alte mijloace să asigure majoritate la alegeri. Ar trebui să compătîmim pe alegătorii din partidul contrar guvernului, cari numai expunându-se la o serie întreagă de șicanări și-au exercitat dreptul de alegători, însă ne vine involuntar în minte alegerea de pe timpul coaliției, când acest partid mână în mână cu partidul ce se află azi sub patronajul părintesc al contelui *Khuen* au condus alegerile cu un terorism ne mai pomonit. Deci nu au nici o cauză ziarele partidului justh și kossuthist să se tângăie, căci partidul lui *Khuen* nu face altceva decât să exercite sistemul de alegere inaugurat de coaliție din care a făcut parte și *Justh* cât și *Kossuth*.

Candidatul guvernului a fost *Franz Sárközy* care a înrunit 623, iar al partidului independent a fost *Adrian Balla*, care a primit 594 voturi.

După alegere s'a întâmplat și un tâmbolă național în hotelul, unde s'au fost strâns alegătorii lui *Balla* și unde candidatul partidului independent a voit să le țină o vorbire.

Nefind anunțată adunarea, căpitanul de poliție a cerut unui detașament de jandarmi, — erau concentrați pentru ca să asigure liberă exercitare a dreptului de vot al alegătorilor — să împărștie adunarea. Jandarmii într'un mod foarte amabil, — specialitatea maghiară — au golit sala.

Un alegător cu numele *Réthy* împieșgat la „Societatea fluv. și marit. de navigațiune” a rămas cu gâtul străpuns de baionetele jandarmilor. Starea rănitului este gravă.

cade ea bolnavă. Și moare când vede că tatăl-său a tăiat biblică, ca să i-o facă ei ciorbă, cum îi spusese doctorul. Din ce se poate face o navelă! Când poți, când poți...

Nuvela următoare găsește și cuvântul din care și Isădia și-a tras o parte din puterea sa: „milă și bunătate”. Bunătatea-l duce pe autor pe urmele celor doi tineri dragi, bolnavi, cari se iubesc acum, deși ei nu sunt singuri, ci-și au soții lor. Sunt două perechi în joc, dar „afinitățile electice” fac din ele alte două. Cei sănătoși, trăind fizicește se găesc și ei, pe altă parte. Aceștia trebuie să se găsească, ca drept să rămâie că delicați, sficioșii bolnavi *Erna* și *Max* au fost și ei pe un drum firesc.

Milă este și în povestea ce urmează. Milă în acea bucățică de inimă pe care autorul — când o lasă nebunului care-i povestește cum și-a lăsat soția. Ce logic este nebunul acesta, ce logică de sentiment este în el! Numai așa devine poetică nebunia.

Năpraznic a fost nebunul acesta și puternic în povestirea lui, puternic în afectul lui și de o sugestie aproape demonică. Mă opresc și aici să-mi dau seamă de ce se petrece cu mine. De unde vine aceea sugestie? Mă gândesc puțin; m'am înțeles. Și cred că am găsit exact a doua lege a povestitorului eminent care este C. Th. Interesantul mă prinde, dar ce mă reține, ce mă ține prins? Imprejarul persoanelor lui C. Th. uneori, alteori din ele înșile se ridică o atmosferă proprie, caracteristică, care plutește de-asupra paginilor, se mișcă

cu eroii, se desface și se reface și-o simt egal de puternică cu toate simțurile. Ea crește din amănuntele pe care poetul le alege cu noroc, condus de intuiția lui sigură; ea crește din masivitatea lor. Aici nu sunt cuvinte eterice; toate cuvintele spun câte ceva real, cu fiecare condein se așterne o impresie, alta decât cele anterioare; aici nu sunt goluri, nu sunt repetiri, nu sunt amplificări ce acoper perplexități; mereu bate ceva nou și tare la poarta gândirii. De această mă convinsese deplin povestea nebunului; mă convinseseră cele trecute. Lămurit, de-aici încolo caut mai a leu, adică și mai încrezător, cum autorul povestește restul.

O noapte pierdută este o schiță în care faptul povestit nu avea nevoie de masivitatea descrierii și fără ea povestea, clipea de poveste, are toată plasticitatea ce-i trebuiește. Sfârșitul cu atmosfera-i de singurătate și de cimitir este o mândrete de compasiune. *Buzde* desvoaltă mai mult spirit, decât simțire; încep cu simțirea și sfârșesc cu spiritul, care nu are aceeaș sprintenă bătăie de aripi până la capăt. Dar când se spune cum pierde *Nicu Hales* în *paradisul iubirii* povestirea are iarăși toate calitățile înfloritoare ale poetului. Cum *Hales* curge în groapa deschisă de-o patimă par'că se spune cu iertarea ce și-o cere fatalitatea victimei nervoase. Cum a dres-o inginerul este o glumă; iar *Poveștile din amurg* sunt în acest volum unice în felul lor; ele singure au un element de basm, care iese din cadrul acestui volum realist.

De sigur, *La masa caboului* este unul dintre cele mai nobile fructe ale realismului român. No-

bleta i-o dă belșugul autorului; i-o dă delicatetea cu care sufletul lui se oprește just la limitele uncuriciumea pândește frumosul, să-l stropesească gura-i noroioasă. Pretutindeni. Autorul este un cătător al binelui, al cătului bine este în om, pe care nu-l desface însă niciodată din lanțul cauzalității lor sufletesti. Ele sunt valurile ce vin din fund de mări și cad peste ființele a căror soartă este în mână întâmplării, dar mai mult în'ra lor. El cad și poetul culege victime și învingători, m'ales victima, în povestiri pe care le scrie cu toată inima sa înțelegătoare și care de aceea derin, cel mai bun înțeles al cuvântului, mărturisiri poetice despre rostul lumii.

Sic ilur ad astra!

Aș vrea să-l am pe autor lângă mine, să strâng în tăcere mâna.

2. Almanahurile despre care și astăzi se vorbesc istoriile literare au avut totdeauna pretenția de-a manifesta. O direcție clară se concentrează într'un almanah, ca să se impue prin adunăturilor adeptilor, în chip colectiv: „Aștia sunt noi!” Un grup dihuitor, de obicei tânăr, și-a căpărit un almanah, ca să atragă rugător atenția publicului, căruia va îndrăzi să i-se prezenteze curând cu opere mai pretențioase. Editori au adunat altădată energiile ce le-au sprijinit, ca să rate cine au fost și cine sunt energiile protejate. Din toate punctele de vedere almanahurile au fost binevenite.

„Almanahul societății scriitorilor români” avea rostul următor: Să probeze prin bucățică

O porcărie ungurească în instrucțiunea publică

Și încă subvenționată de stat. Așa dar cu timbrul patent al oficialității. Să ni se ierte calificativul atât de drastic, ni l-a smuls însă legitima indignare, că până unde e în stare să se lase răpit intoleranțul șovinism maghiar și cu ce mijloace mârșave caută să învenineze chiar și sufletele candidă ale nevinovaților copilași de școală. Iar acest venin însemnează: cultura superioră, atât de mult trimbitată, a rasei alese maghiaro-șemite.

Cazul în sine e mărunțel de tot. Dar semnificativ și caracteristic până la palmares. Iată-l:

Plecasem din orașelul H. aflător în una din acele părți a mult întristatului nostru Ardeal, unde românii fac cel puțin 97% a populației. Pe vremuri orașel de graniță, a cărui locuitori fuseseră odinioară pavăza țării, vărsând sânge curat românesc prin șanțurile și azi înprejmuțoare ale orașului, rășbind împotriva turcilor și pentru strălucirea tronului. Iar tronul le hărăzise pe vremi, drept răsplătă a statorniciei lor în credință, cu drept de proprietate, bucățica strămtă a vetrelor caselor lor, din al căror nu prea încăpător cuprins apoi, rupând și fiecare dintre ei câte-o bucățică, și-au durat așezământ de învățătură, arsenal pentru armele viitorului. E istoria școalelor grănițierilor români aceasta. Iar acum ele — bag scama iarăși drept răsplătă a statorniciei noastre în credință — sunt date pradă pe mâna ungurilor.

Eram la gară, în preajma serbătorilor. Plecau copilași fostei școale românești, azi mai mulți copii de unguri, ai impiegaților dela tren, din apropiata gară de concentrare, plecau la vacanțe. Cu ghiozdanulțisit de cărțițele. Ascultam ciripitul lor, deși în limbă străină și prindeam frânturi. Răsfoiau băieții cărțițele, ce le primiseră ca lectură din biblioteca școalei: una și una, judecând chiar după titlu numai, exultante de șovinism. Și aud: Krisztus legendák... Aha, zic, una cel puțin potrivită serbătorilor, cari se apropie... Dar de-odată citește unul: Krisztus és az oláh pap — Christos și popa valah. Deveni mai atent. Agrăiesc băiatul. Ii cer cartea. Era: Az Athenaeum mese-könyvtára. VIII. Benedek Elek. Krisztus legendák. — Biblioteca de povește a Atheneului. VIII. B. E. Legende despre Christos. Iar pe pagina 11, a doua legendă, citesc: Christos și popa valah. Să vi-o rezumez. Zice, că pe când trecea Christos cu sfântul Petru pe pământ, întâlnise în drumu-i un popă românesc. — Unde mergi creștine?! — Plec în altă țară, cu să aflu pâine mai bună decât cea de seară, — răspunse popa. Iar Domnul blăstămându-l l-a prefăcut pe dată în cal. Și mergând mai departe a întâlnit un om sărac, care ducea în spate tocile la țig. Iar Domnul i-a dăruit lui calul, legându-i de suflet, să nu-i deie altceva de mâncare, decât așchii și făină din fereastră. Și s'a folosit omul trei ani de cal, ca să-i care tocile la țig și nu ia dat altceva de mâncat, decât așchii și bătăi, iar peste trei ani, ajuns om cu stare și cumpărându-și alți cai, când s'a întâlnit din nou cu Hristos ia dat îndărăt măștoaga de popă. Iar Domnul s'a dus apoi cu calul la casa popei și cerând

preotesei găzduire, i-a dat calul să-l ducă în grajd. Preoteasa văzându-l lănit de foame i-a dat ovas. Iar popa, cum a cunoscut-o a prins s'o sărute de bucurie, dar preoteasa l-a lovit peste bot, c. i-a sărit un ochiu calului. În urma apoi făcându-i-se milă lui Hristos de popă, l-a prefăcut iarăși om din cal. Dar atunci a dat de belea cu preoteasa bietul popă. Că l-a luat la injurături și la bătăi, că pe unde a hoinărit trei ani de zile, de și-a pierdut și ochiul. Iar când i-a spus bietul popă povestea — la vestit nebun...

Atât. Iar acum judecați d-voastre. Legenda întregă, în sine e o stupiditate și lipsită de orice sâmbure moral. Dimpotrivă. Dar dacă atât numai s'a putut naște ori păstra în „geniul poporului maghiar” — treaba lor. Înalte cu lățirea ei prestigiul poporului unguresc. Traducă-o în toate limbile. Nu ne pasă. Dar nu introducă astfel de venin în școala copilașilor nevrăstnici, în inimile lor, în școalele noastre. Pentru că totuși e porcărie, să prezinți tu pe popa românesc în astfel de cadru obscen și în legătură mai ales cu de-apururi luminoasa figură a lui Isus. Și să-l faci de răs înaintea copilor, în zilele serbătorilor sfintelor Paști, chiar.

Nu știm cine e obscurul Benedek Elek. Dar atâta știm, că tipografia Athenaeului e gras subvenționată, ba susținută chiar de stat și face editura oficială a cărților de școală. Prin urmare cărțițuia menționată se află de bună seamă în bibliotecile tuturor nenorocitelor școale. Și câte altele de felul ei nu s'or mai afla încă. Pentru că lățirea urei împotriva noastră și a instituțiilor noastre se face sistematic și cu aparat mare și în mod oficial chiar și — ne pedepsit.

Și ca încheiere:

Cel fost odinioară, și nemernicul de el, popă românesc dr. Siegescu József, azi profesor la universitate și deputat dietal și comisar regesc al școalelor — dacă mai ține puțin la demnitatea sa, nu de român, nici de om, ci de popă măcar — cu d'al de nimicuri de acestea să-și bată capul, nu cu fericirea prin lingușiri a neamului. Căci poate să se mai repete odată minunea, să călătorească Isus pe pământ, iar atunci abunăseamă el va fi acel popă, pe care întâlnindu-l, l'a prefăcut Domnul, nu în cal, ci în măgar și l'a blăstăma să roadă întregă viața sa cărți de acelea, cu veninul cărora se adapă azi sufletul copilașilor noștri.

DR. IOAN BLIDARIU
MEDIC UNIV.

și-a început praxa medicală în
LUGOJ, (Palatul „POPORUL”)

Consultațiuni dela 8—10 a. m. și 3—4 p. m.

— „Românul” se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.

Dintr'ale episcopiei gr. cat. maghiare. Într'un număr recent al ziarului „Alkotmány” a apărut un articol semnat de d. Szabó Jenő, șampionul plănuitei episcopii gr. cat. maghiare, care pledează cu o droaie de argumente patriotice pentru noua episcopie.

Geneza articolului în declarațiile canonicului Stan făcute în „Az Ujság” la loc doschis, unde can. Stan și-a spus părerea în chestia episcopiei în fel de ibis redibis. D. Szabó, membru căsii magnaților, cu părerile canonicului Stan, nu e mulțumit și îl ia la răfuială bazat pe argumente cari reoglindește atât apucăturile cât spiritul de care sunt conștii șovinistii noștri.

El nimește, oică afirmarea, că românii nu sunt în contra episcopiei maghiare în principiu ci nu se învoiesc numai ca să fie desmembrate din diecezele provinciei metropolitane de Alba-Iulia și Făgăraș mai multe comune românești. Căci pretenziunea românilor nu-i corectă până când comunele respective din considerații geografice vor fi încorporate în dieceza maghiară și acele vor avea deplină libertate să se folosească de limba liturgică română, — zice d. Szabó.

Szabó nu e om prost, nici naiv. Știe bine. că nici un român cu mintea sănătoasă, cu conștiință deplină răspunderi nu poate crede gogoșilor sale. Se adresează însă îndeosebi celor naivi și celor slabi, cari nu înțeleg pe deplin primejdia episcopiei maghiare, ori ar vrea să fie scutiți de covenita rezistență în fața năvalei sale. Aștia sunt cetătorii lui „Alkotmány” — și are mărgeana aceia destui abonati la foaia clericală maghiară.

Szabó le spune ăstora că episcopia se înființează în primul rând „din considerații geografice — întrucât ținuturile dinspre Tisza ar fi prea departe de Oradea...

Săracu dl Szabó ăsta...

Toate considerațiile posibile se mobilizează și ne mută cu atâta bunăvoință la Hajdudorog numai ca să ne fie bine.

Dar d. Szabó face și pe prostul, deși el încearcă să facă pe generosul... Afirmă că ar fi 250.000 greco-catolici maghiari, dar că numărul credincioșilor noiei episcopii ar fi numai de 150.000. — Prin urmare 100.000 ni-se dăruiesc nouă.

Iată ce nesocotit, ce crud e statul maghiar față de un număr așa de frumos de patrioți...

Ceea ce e adevărat și îl doare probabil pe autorul considerațiilor geografice e că cei 250.000 greco-catolici sunt români — și că chiar cei 4—5000 cari și-au uitat limba strămoșască au spus: „până acum n'am fost români, dar vrem să fim în viitor.”

caracteristice și inedite felul autorilor și dispoziția lor de a împrumuta societății lor, gratuit, o fărîmă norocoasă din munca anului. Felul se poate proba, firește, și prin simple reproduceri, cum se face aici.

Prefața ne spune, că almanahul s'a alcătuit într'un răstimp în care unii autori nici n'au putut să dea ceva, dar că „pe viitor va lua ființă la vreme și va fi, astfel, un oaspe drag, care va încălzi toate sufletele”.

Să-l așteptăm deci pe oaspele drag, pe care-l dorim cât mai strălucitor.

3. Simbolistii și-au sporit zilele „mari” ale croniceii lor cu două: La 24 februarie a apărut „Farul” și la 18 martie „Insula”. Sunt puii „Vieții nouă”, pe care o preferim. „Farul” l-am citit întâi respectuos, da capo. „Insula”, dela coadă: „Farul” mă deprinsese să caut la sfârșit — spiritul școalei. Insula îi zice însă altfel: „Note etc.” În note se batjocuresc scriitorii cari nu sunt ai școalei: O. Goga, C. Moldovanu, E. Lovinescu, C. Pavelescu, V. Eftimiu, E. Gârleanu, N. Iorga, S. Mehedinți etc. Batjocura este personală, exagerată și rareori dreaptă; nu este satiră literară. Este ciornicală în toată regula. Restul nu este atât de interesant încât să fim nevoiți a ne ocupa de el imediat. Vom reveni, dacă producțiunea de valoare ne va oșii.

G. Bogdan-Duică.

declărând, că pe teritoriul constituțional al Ungariei nu poate să tolereze nici o măsură absolutistă și protestând împotriva operațiilor cu ajutorul comisariatelor regesti. Aceasta, fiindcă partidul lui Justh e „partidul neatârării Ungariei”.

Tot azi va avea loc și o conferință a partidului condus de Francisc Kossuth. Față de această conferință se manifestă un deosebit interes, după ce se știe, că prin reactivarea guvernului Khuen, și-a recăștigat libertatea de acțiune. O parte din membri, închină spre obstrucție și aceștia se grupează în jurul lui Dézy Z. și Barabás, temuții leoparzi ai politicii Kossuthiste. O altă parte, la care aparțin aderenții intimi ai contelui Apponyi militează pentru o atitudine mai calmă și partea aceasta are încă până azi majoritatea.

În definitiv, deci, situația contelui Khuen în actuala constelație parlamentară nu s'a ameliorat deloc și *alternativa dizolvării apropiate a camerei câștigă tot mai multă probabilitate.*

Autonomia Irlandei

Un document istoric.

Șeful Izlandenilor despre „home-rule-bill”.

În fruntea numărului nostru de azi ne ocupăm în linii generale cu însemnătatea și cu trecutul aspirațiilor poporului irlandez, realizate azi în camera comunelor din Londra prin proiectul *home-rule-bill*, depus de primul ministru Asquith. Socotim că, în acest moment istoric pentru soarta unui popor care a îndurat și el suferințele noastre, cititorii noștri vor citi cu interes părerile ce are în chestiunea d. *John Redmond*, șeful partidului naționalist irlandez din parlamentul englez. D-sa a făcut în o revistă engleză expunerile dela vale, pe cari le reproducem în traducerea ziarului „*Seara*”.

O sută doisprezece ani au trecut de când actul de uniune a desființat independența regatului irlandez. În tot decursul timpului ce a trecut de atunci — și aici citez un istoriograf unionist, pe Seky — s'au luat neconținut măsuri nu mai de acelea, cari au fost în contradicție „cu spiritele cele mai incorruptibile ale Irlandei”. Dar măsurile acestea au făcut ca să nu înceteze de loc luptele pentru recăștigarea libertății Irlandei. Forma agitației se schimba cu fiecare epocă. Câte odată ea era constituțională, altă dată era revoluționară. Dar totdeauna ea pornea din același mobil: respectarea legitimității dorinței a unei națiuni, ca să-și conducă ea singură treburile ei.

Și formă postulatelor irlandeze însă a variat după timp și împrejurări. În cursul primei mătăți a secolului XIX naționaliștii irlandezi cerură dreptul de reclamare, cu alte cuvinte pur și simplu reînființarea vechiului parlament irlandez era egal îndreptățit cu cel englez și era tot atât de antic. El nu-și datora autoritatea sa nici unui alt parlament. Poseda drepturile sale proprii cu privire la succesiunea pe tronul Angliei și la controlul fiscal. Dar cu evoluțiunea noțiunilor politice au variat considerabil și pretențiunile noastre naționale, ce se potriveau cu sistemul federalist. De aceea când la 1870, Isac Butt, (unul din mulții fruntași protestanți, cari sprijineau din toate puterile lor națiunea noastră catolică) a sintetizat în „Home Rule” cerințele noastre, a trebuit să renunțăm la

pretențiunea noastră, pentru un parlament egal îndreptățit cu parlamentul englez în mod definitiv.

De atunci irlandezii naționaliști pretind un parlament legiferant, cu o executivă lui responsabilă, și pentru că va fi înființat printr-un act de parlament, să aibă o situație subordonată. Postulatul acesta a fost formulat chiar de Parnell și noi îl susținem și până azi. Noi pretindem, ca parlamentul din Londra să procedeze cu noi, ca și cu țările transoceanice și prin urmare să creeze prin statut o cameră legislativă, care să aibă un control limitat asupra tuturor afacerilor publice irlandeze. Noi recunoaștem în același timp însă, că din cauza situației geografice a celor două insule în mod firesc urmează să stea într-o mai strânsă legătură, decât spre pildă Marea Britanie cu Canada. Noi ne învoim și propunem nu numai ca afacerile Coroanei, ale politicii externe precum și ale coloniilor să fie lăzate integral pe seama parlamentului din Westminster, dar mai recunoaștem, că împrejurările militare ale ambelor insule, trebuie conduse în mod unitar și că controlul asupra armatei și flotei îi aparține exclusiv numai parlamentului central. Prin urmare toată pretențiunea noastră se resumă în aceasta: un parlament care să se ocupe numai cu chestiunile irlandeze și a cărui executivă să-i fie lui responsabilă; și care deși ales în plină libertate de poporul irlandez, să fie strâns unit cu Marea Britanie: nu numai prin comuna Coroană, ci și prin forma unicului control militar.

Stăruința cu care poporul irlandez își formulează pretențiunile sale, se poate mai bine vedea din rezultatele electorale. De când s'a lărgit dreptul electoral în 1885, opt alegeri generale au fost, și din cei 101 de deputați aleși în Irlanda cu puternice majorități, majoritatea irlandeză a corăspuns la 4/5 din numărul populației. În timpul de față 84 sunt din 101 deputați pentru *Home-rule-Bill*. Să încercăm acum a descrie situațiunea parlamentară.

În anul 1886 Gladstone a propus pentru întâia oară reforma *Home-rule-Bill*. Dar ea nu izbucni din cauză că partidul lui politic se desbină; iar alegerile ce urmau pătrunseră în parlament unii noștri. Între anii 1886 și 1890 chestiunea *Home-rule* era cea mai gravă dintre toate cele dela ordinea zilei în Marea Britanie. Atunci se întâmplă o tragedie în viața lui Parnell, și Irlanda căzu pradă unei lupte interne. Dar chiar și în acele momente nefavorabile împrejurări, proiectul *Home-rule* obținut la alegerile generale din 1892 o majoritate de 40 de voturi. Camera Comunelor d'atunci izbuti să treacă un proiect de lege, favorabil autonomiei Irlandei, dar fu respins însă de Camera Lordilor. După ce s'a retras Gladstone, i-a urmat în șefia partidului Rosebery. Atitudinea lui față de *Home-rule* n'a fost nici odată sinceră, iar mai târziu el se declară pe față contra, ce pricinui deruta partidului liberal. La 1895 unioniștii străbătura din nou în Cameră, iar în 1909 ei reușiră să exploateze războiul din Africa de Sud, pentru împuțernicirea lor.

(Un articol final mâine).

Glume

Puterea obișnuinței:

Un fotograf ia *Mitropolia* și, în clipa când să-și descopere lentilele, face monumentului această înțeleaptă recomandare:

— Să nu mai nișcăm!

*

Înțelepciunea chinezească:

Giuvăerile sunt cel din urmă lucru pe care îl cumperi și cel dintâi pe care îl vinzi!

Școala de fete

Dragostea de neam e asomenea soarelui, care veșnic luminează, veșnic încălzește și nu se stinge niciodată.

Norii, și furtunile legate de mersul vremii, întunecă razele binefăcătoare pe durată scurtă, dar ele își fac drum și străbat întunerecul, topesc ghița și iarăși se arată triumfătoare, pline de căldură și lumină făcătoare de minuni.

Dragostea de neam încă trăiește veșnic și veșnic încălzește sufletele, cari dau loc acestui sentiment măreț, — iar acel suflet în care flacăra sfântă a dragostei de neam nu străbate, — acel suflet e întocmai unei peșteri reci și întunecoasă unde razele binefăcătoare, lumina sublimă a soarelui n'a putut intra niciodată.

Dragostea de neam ne dă putere, însuflețire, ea ne întărește în credința, că muncind toți mână în mână și umăr la umăr greul viclii nu ne va obosi niciodată și neamul nostru va înflori, va progresa și va trăi.

Dragostea de neam întocmai ca soarele învinge orice piedecă și nu mai puțină însuflețire e de lipsă, și acea sfântă căldură se lățește și ne cuprind tot sufletul și toată inima și atunci toate pornirile noastre, toată divergența de păreri, ură, și mânie, toate vor dispărea. Și pătrușii de puterea dragostei de neam o duioșie ne cuprind, și strângându-ne mâna unul altuia, toți vom simți la fel datorita a ne desbrăca de orice egoism, de orice interes, și de orice patimă, vom simți datorita să ne luptăm cu toate puterile noastre și cu cea mai curată lăpădare de sine, să ne luptăm pentru viitorul neamului nostru.

Viitorul unui popor e școala, și viitorul unui popor și trăinicia lui e femeia română, sunt mamele române.

Ca temelie viitorului nostru să fie pe vecie, avem sfânta datorie să ne creștem fetițele noastre în spirit românesc, să creștem mame în a căror suflet să ardă neconținut dragostea de neam.

Românii din Arad și jur sunt mai încunungiți de elemente și obiceiuri străine, prin urmare aici se simte de prezent cea mai arzătoare lipsă, să ne îngrijim ca școala de fete din Arad, să poată fi pusă în rând cu școlile altor neamuri din loc și jur. Avem datorie deci a pune umăr la umăr, și cu gândul și credința în Dumnezeu să ne punem pe lucru, ca și școala noastră cu internat să fie conform cerințelor timpului în care trăim.

Din acest incident mi-am luat voia a scrie aceste și a apela la toate inimile românești în care arde sfânta flacăra a dragostei de neam, și ne vie în ajutor să putem odată vedea aceasta nobila faptă întrupată. Mulți vor zice: ei bine d'apoi cum să le venim noi în ajutor? Iată cum:

1. Reuniunea femeilor române din Arad și jur aranjează anul acesta o loterie din care nici atâtea lozuri nu s'au vândut ca să putem acoperi spesele necesare la aranjarea loteriei, prin urmare lozuri ar fi încă destule de vândut, deci numai puțin interes și bunăvoință ar fi de lipsă și cu o greutate am avea mai puțin. Sau ce credeți, dacă fiecare femeie română în a cărei piept arde flacăra sfântă a dragostei de neam ar cumpăra numai câte un loz cu prețul de 1 coroană. — Câte mi de cor. am putea aduna în scurtă vreme?

2. Dacă fiecare doamnă inteligentă și fiecare soție bună, mama iubitoare s'ar înscrie de membră la Reuniunea noastră, iar cele cari sunt înscrise deja ar bine voi să se intereseze de reuniune, ce credeți, câte mii de coroane am putea avea în scurt timp?... Deci bazate pe credința că glasul nostru nu va suna în pustiu și că fiecare suflet românesc e pătruns de dragostea de neam, ne rugăm cu toată căldura inimei noastre să grăbiți cu prețiosul sprijin și obolul dvoastră și atunci dat ne va fi de Dumnezeu acea fericire să vedem mărețul edificiu în curând clădit, iar sufletele tinere adăpostite acolo și încălzite de căldura dragostei pentru tot ce-i românesc, vor preamări memoria binefăcătorilor și mariniștilor noștri.

O mamă!

Rétay și Benedek

întreprindere industrială de artă bisericăscă, sculptare de amvoane, altare și statui, — aurire și decorație de biserici.

Budapest, IV., Váci-utca 59. (saját ház).

În atelierul nostru se execută: altare, amvoane, presbiterii, bănci, rame pentru icoane și tot ce este necesar la împodobirea bisericilor. — Odăjdii, prapore, potire, candelabre, sfeșnice, etc. etc. — Altare vechi se auresc și se renovează. — Liferează statui sfinte, icoane, cruci lucrate artistic, pe lângă prețurile cele mai ieftine.

Din Maramurăș

Prelegerile populare din Cuhea și Dragomirești.

A 7-a prelegere populară din seria prelegerilor s'a ținut în 10 martie, în Cuhea, satul vestit odinioară a lui Dragoș Vodă fiul lui Bogdan. Satul e situat pe loc șes, de-a dreapta râului Iza. E sat străvechiu. Are biserică de lemn, zidită după invaziunea Tatarilor, cari în 1717, trecând prin Maramurăș au ars mai toate bisericile, dar mai ales cele de pe valea Izei le-a nimicit toate, până ce io nimic și pe dânsii veștiți Borșeni, cari în 4 septembrie 1717 sub conducerea preotului lor Lupu Alexandru la locul ce s'a zice și astăzi „strâmtoarea tătarilor” i-a omorât pe toți, și-a scos din robia păgână vre-o câteva mii de creștini, pe cari îi duceau în sclăvie.

De curând au zidit o școală nouă de lemn. În apropierea satului s'a află apă sărată, pe care o folosesc în ale economiei. De altminteala în întreg Maramurășul, țărani români, nu folosesc sare, făr' numai apă săracă, atât pentru trebuințele lor, cât, și pentru vitele lor. Măcar cu atâtă au ușurare maramurășenii.

Tradiția susține că din sus de satul Cuhea, spre Dragomirești a existat o mănăstire. Azi în locul ei e ridicată o cruce.

După sfârșitul sf. slujbe, deodreptul ne ducem cu tot norodul la școala românească. Îndată sosește și capelanul din leud cu vre-o 30 de iușteni, cari sunt dornici de-a asculta povețele folositoare.

Ca delegat, era designat, preotul Mihail Hotea din Săliște. Absentând, nu știm din ce cauză, îl înlocuiește președintele despărțământului, preotul Emil Bran din Dragomirești, care după o cuvântare foarte potrivită, dă cuvântul preotului Mihail Juga, din Vișăul-de-mijloc. Vorbește despre: *alcoholism și urmările lui*. Tema e foarte acomodată, căci în Cuhea o prins rădăcini adânci alcoholismul, în cât nici femeile nu se rușinează a sta zile întregi prin crâșmele jidanilor. După învățăturile cele frumoasă ar urma la rând d. adv. Dr. Ilie Kindriș, care iarăș nu știm din ce cauză absentând, îi cetește conferința sa, învățătorul din Vișăul-de-mijloc Simion Vlad: *despre asigurările vitelor*. Povețele aceste folositoare au avut efect asupra cuhenilor, căci după sfârșitul prelegerii populare s'au înscris membrii ajutători vre-o 24 de inși; până ce anul trecut a fost numai unul, și acesta e rezultat îmbucurător.

A opta prelegere populară s'a ținut în Dragomirești în 24 martie. Aci locuiește juratul cel vestit: Solcz Bôla. E sat foarte vechi. Biserică de lemn zidită după unire. Acum se zidește una nouă de piatră. În zilele aceste s'o așezat clopotele în turnul bisericii. Picturile le isprăvește pictorul din Blaj Flaviu Domsa. După cum se arată de pe acum, va fi cea mai frumoasă biserică din Maramurăș. Lauda îi se cântă harnicului președinte al despărțământului, preotului Emil Bran, care cu multă înțelepciune cărmuiește parohia asta. După cum se aude, la vară va fi sfîntirea bisericii, unde vom avea norocul să vedem pe I. P. S. Sa Dr. Vasile Hossu în mijlocul nostru. Tot pe atunci s'a proiectează sfîntirea școlii și casei parohiale, cu care ocaziune se va ținea și adunarea generală a despărțământului „Vișău-Iza”. De bună seamă v'or fi serbări frumoasă.

Edificiul școlii confesionale e de tot slab, încât e cu neputință a se ținea în dânsa prelegerea populară. Dar nădăjdum că, cât de curînd se va sfârși edificarea școlii nouă și se va alege vre-un învățator harnic, care împreună cu preotul, va lucra, cu atât mai vârtos, căci învățătorul de stat Bud György (vărul vicarului din Maramurăș) își mistuie toate puterile, ca să facă din români neași maghiari...

Sf. liturgie o servește preotul local Emil Bran, care ține și-o predică foarte instructivă, spunându-ne scopul pentru care ne-am adunat în mijlocul lor. Fiind slab școala, se ține prelegerea în biserică. Ne mirăm foarte, că preotul neunit n'a luat parte la adunare, și de bună seamă din sfatul lui nu s'a prezentat nici un neunit. Astfel prin fapta aceasta a arătat că nuse interesează de înaintarea culturală a poporenilor săi, ei toată activitatea o dezvoltă în hărțuiri confesionale. Despre dea poate vom mai vorbi.

Delegatul dr. Găvrilă Juga avocat în Vișăul-de-mijloc, prin o vorbire pătrunzătoare deschide prelegerea. Urmează preotul din Săliște Vasile Vlad, cu conferința „Sfaturi practice din economie”. Așa

de bine, popular și temeinic a dezvoltat conferința încât a captivat pe ascultători și l'au ascultat cu cea mai mare atențiune până la sfârșit.

Apoi avocatul dr. Aurel Sabo „Despre folosul tovarășilor”, îndemnându-i ca să se adune la oaltă și să alcătuiască tot felul de tovarășii.

Învățătorul din Bicicool: A. Zăgrean despre „Valorizarea grosită a produselor cereale”, i-a sfătuit ca să lase datina aceea rea, ca pentru tot felul de lucruri, și mai ales pentru lucruri mărunte și de puțin preț, de pildă pentru un pachet de țâbac, de chibrite sau alte nimicuri, duc cerealele: mălaiul, dar mai ales ovășul în prăvălia jidanului.

Că învățăturile acestea n'au rămas fără efect se vede și de aci, că s'au înscris de membrii ajutători 47 de inși.

După Paști, s'aude, că se va statori un nou program de prelegeri populare pe valea Vișăului, unde se arată foarte puțin interes pentru scopurile „Asociațiunii.”

C. P.

Dela Reuniunea Doamnelor Române

Eri a avut loc adunarea generală extraordinară cu care Reuniunea doamnelor române din Arad și provincie și-a reînceput activitatea pe noul an școlar.

Intrunirea a avut loc în localul Reuniunii din curtea bisericii. A participat un destul de număr public de doamne și dșoare dintre care am putut însemna:

Dna Beleş, dna Herbay, dna Petran, dna Vuia, dna Goldiș, dna Botiș, dna Vasilon, dna Lugojan, dna Pap, dna Savu, dna Lazăr, dna Popovici, dna Tatu, dna Antonescu, dna Adamovici, dna Pipos, dșoara Leni Muntean (Blaj) și dșoara Petran. La adunare au mai participat și dnii dr. Velici, Vasilon, dr. Marșieu, dr. Antonescu și Petran student universitar.

A prezidat dna Beleş, prezidenta reuniunii. La ordinea zilei au fost precum se știe următoarele puncte:

1. Aprobarea socoților și absolvirea comitetului vechiu.
2. Aprobarea acordului făcut între reuniune și veneratul consistor cu privire la zidirea școlii de fete.
3. Preliminarul pentru anul 1912.
4. Exmiterea unui delegat către ven. consistor în chestia zidirii școlii de fete.
5. Luarea la cunoștință a ajutorului dat dșoarei H. Bogdan.
6. Înscierea membrilor noi.
7. Propuneri și interpelări.

Dezbaterea a fost urmărită cu foarte multă atenție de către doamnele membre care, prin observările pline de pricepere și de bun simț ce au făcut în cursul discuțiilor, au arătat nu numai interesul viu ce-l poartă înaltei lor instituții, dar și o deplină înțelegere a importanței sale.

Înainte de a se proceda la discuția primului punct, adunarea a ținut să lămurască chestiunile pendente rămase încă dela adunarea generală de constituire a noului comitet.

În chestia aceasta au vorbit d. Mihailin secretar, în numele comitetului, dna Boteș, dna Vuia, dna Petran după care în urma lămuririlor de ordin juridic date de d-nii R. Veliciu și I. Marșieu și a d-lui Vasilon care a scos în evidență importanța activității de până acum a Reuniunii, adunarea a admis în unanimitate să se procedeze la discutarea gestiunii și a descărcării vechiului comitet, lasându-se aparte chestiunile ne-rezolvate care vor avea a se dezlega ulterior prin concursul vechiului comitet.

D. Vasilon, bărbat de încredere citește raportul de verificare a scriptelor și a casei pe care le găsește în bună regulă.

Din raportul dlui Vasilon rezultă că averea Reuniunii se ridică acuma la suma de circa 184,000 de cor.

În urma expunerilor din acest raport adunarea a dat descărcare vechiului comitet.

Trecându-se la desbaterea aprobării acordului făcut între Reuniune și ven. consistor cu privire la zidirea școlii de fete, a fost aprobat în unanimitate delegându-se d. V. Goldiș pentru a sta în raporturi cu autoritatea eclesiastică.

În chestiunea Loteriei s'a hotărât în chip irevocabil data de 12 iunie în care va avea loc sortarea lozurilor. Cu această ocazie ținem să înștiințăm publicul să-și procure din vreme lozuri pentru a participa la însemnata tragere de obiecte a loteriei care s'a îmbogățit și se îmbogățește prin noi obiecte de valoare donate de persoane generoase.

Lista frumoaselor obiecte donate acum în urmă dimpreună cu aceia a nouelor membre admise, de adunarea generală o vom publica mâine.

Adunarea generală extraordinară a Reuniunii d-nelor române s'a mai ocupat și de chestiunii de gospodărie votând o sumă de 150 cor. pentru dotarea cancelariei.

Cu această ocazie am avut de admirat frumosul spirit de cruțare pe care d-nele, obicinuite cu economisirea în ale casniciei lor, îl aduc, spre cel mai mare folos al instituției și în chivernisirea averii societății lor.

A trebuit multă eloquentă din partea d-lui secretar spre a convinge pe d-nele române să se îndure a jertfi menționata sumă pentru lucruri de altfel necesare.

În rezumat impresia ce o ai dela întrunirile d-nelor române este foarte îmbucurătoare.

Doamnele române, prin interesul ce arată tuturor chestiunilor, prin atenția încordată cu care le urmăresc și prin seriozitatea discuțiilor și a observărilor lor dovedesc o mare dragoste pentru instituția lor. Și cu asemenea însușiri avem toată încrederea că această instituție va continua să propună tot mai mult pe calea pornită, ceea ce se poate constata și din numărul mereu crescând al membrilor ei și prin sumele însemnate cu care se înscriu.

Răsboiul italo-turc

Situația încordată din Europa, provocată prim răsboiul italo-turc a ajuns până la acel grad încât marile puteri nu mai pot privi pasive la dezvoltarea evenimentelor. Piațele de bani din Europa întreagă simt mai tare încordarea relațiilor dintre puteri de cât chiar piața de bani otomană. Prin închiderea Dardanelor întregul comerț de pe Marea-Neagră stagnează. Vapoarele încărcate cu cereale pentru Belgia și Anglia de prin porturile *Marci-Negre* și de prin porturile dela gurile Dunării nu pot pleca din cauza că înțarea *Bosforului* e închisă în așa mod încât nici turcii singuri nu știu, că unde sunt uezate ocnele. Dovadă nimicirea unui vapor de cereale rusesc prin exploatarea

unei oene, vapor condus la intrarea *Marei-Negre* de nu torpilor turcesc.

În *Balcani* neliniștea crește așa că dacă mai ține mult situația încordată, în cel mai apropiat timp ne putem aștepta la mari evenimente.

De mult e lansată știrea, că puterile în comun vor face demersuri la *Constantinopol* și *Roma* în interesul păcii, dar nici când nu au avut aceste știriformă atât de serioasă ca de prezent. E de remarcă că odată cu sosirea știrilor pentru mijlocirea păcii, din *Roma* se lansează știri despre iminenta acțiune a flotei italiene, știri cari nu se pot califica de cât de un manevru de presiune din partea *Italiei*, manevru care nu a succes, după cum reeșă și din știrile de mai jos:

Intervenția pentru pace.

Paris. — Ambasadorii *Germaniei, Franței, Rusiei și Austro-Ungariei* ieri au făcut primul pas în interesul păcii. Întrebarea pusă de ambasadorii marilor puteri e următoarea:

„Am aflat în *Roma*, că guvernul italian ar fi aplicat între anumite condiții ca să sisteze dușmănia. Rugăm deci guvernul turcesc ca să ne comunice, că și dânsul e aplicat a încheia pace rugându-l totodată să ne comunice baza pe cari s'ar putea începe tratativele de pace”.

Londra. — Ministrul de externe turcesc, bejul *Assim* corespondentului ziarului „*Daily Chronicle*” între altele i-a zis: „Prima condiție pentru începerea tratativelor de pace este ca *Italia* să rupă decretul de anexare”. „Nu putem să părăsim *Tripolitania*”. „Începe italienii să intre în *Turcia* europeană, vă asigur că numai cu permisiunea armatei turcești vor ieși de acolo afară. *Tripolitania* n'are trebuință de misiunea civilizatoare a *Italiei*; dacă *Italia* se simte chemată la atari misiuni, atunci cu mult mai aproape se află de dânsa *Sicilia* și *Calabria*. Suntem foarte recunoscători puterilor, cari își dau silința pentru încheierea păcii, însă răspunsul nostru este: Nu primim pacea cu așa condițiuni, pe cari voi, ca bărbați, cari țineți la suflet onoarea patriei voastre nu ați primi-o”.

Acțiunea flotei italiene.

Milano. — Acțiunea flotei italiene amânate până la numirea de comandant suprem a amiralului *Viale* va începe. Se va concentra toată puterea maritimă a *Italiei* și vapoarele vechi vor fi acquirate în vederea unei acțiuni generale în contra tuturor porturilor *Turciei*.

Roma. — Ministerul de externe a comunicat puterilor, că blocusul litoralului otoman de pe marea *Roșie* dela *Ras Gulaifac* până la *Ras Iza* va fi întins, cu începere de mâine dela *Ras Iza* până la punctul nordic *Lohaja* situat de 15,50 grade latitudinea septentrională și 42,43 grade longitudinea orientală după meridianul din *Greenwich*.

De pe câmpul de luptă.

Viena. — Telegramme sosite din *Tripolis* anunță, că trupele italiene vor începe acțiunea combinată cu acțiunea flotei italiene. Trupele italiene se concentrează în jurul orașului *Zuara*. Probabil, că de aici se va începe atacul.

În 9-lea l. c. turcii au atacat și celelalte întăriți dela *Tobruc*, însă au fost respinși.

Nereușita intervenției pentru pace.

Viena. — În cercurile de aici produce mare îngrijorare faptul, că relațiile dintre *Rusia* și *Turcia* cari în timpul ultim război au fost rupte de tot. Amiralul flotei din *Marea-Neagră* a ordonat conducerei flotei voluntare ca să-și concentreze toate vapoarele în porturile din *Marea-Neagră*. Acestea sunt niște vapoare de comerț, însă la moment dat se pot transforma în vapoare de război, servind pentru transportarea trupelor. Asociații se pregătesc și turcii. Ofițerii de pe flota turcească nu e permis să pără-

sească vapoarele de fel. Ministrul de război pașa *Mahmud Sefket* supraveghează personal înarmarea și întărirea porturilor pe *Marea-Neagră* și *Marea Marmară*.

Loc deschis

(Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta, redacțiunea nu primește răspunderea).

Clarificare.

În foaia „*Progresul*” Nr. 13, ce apare aici în *Oravița-mont.*, în *Cronică* se amintește între altele și aceea cumcă:

„La scrutinul de *Duminecă*, după ce s'au respins protocoalele din *Oravița-română* și *Răchitova* (cu voturile lui *Nedelcu*) și după ce s'a primit protocolul din *Tievaniul-mic*, unde unul dintre bărbații de încredere s'a prezentat în persoană pentru a arăta, că nemulțumit cu cele petrecute la alegere, n'a subscris protocolul, a fost declarat căzut *Dr. Ion Nedelcu*.”

E adevărat că protocoalele de alegere din *Oravița-rom.* și *Răchitova* au fost respinse de scrutinul pe motiv că aceste protocoale au fost nefiretigate și n'au corespuns ordinațiunilor prescise, însă nu numai cu voturile dlui *Nedelcu* ci și cu voturile celorlalți candidați cari voturi în majoritate erau ale dlui *Ilie Trăilă* și nu ale dlui *Nedelcu*. Tot așa nu e adevărată afirmațiunea referitoare la bărbatul de încredere *Gheorghe Popa* din *Tievaniul-mic*, care — deși el însuși a votat cu *d. Nedelcu*, — de fapt a venit și a constatat la scrutinul tocmai contrarul dela cele susținute de foaia „*Progresul*” și adică:

La scrutinul alegerii de deputați sinodali, ținut în *Oravița-mont.* *duminecă* în 4 martie a. e. st. v. s'au prezentat din *Tievaniul mic* ambii bărbați de încredere și anume: *Tănasie Epure*, care a fost trimis cu protocolul de alegere și *Gheorghe Popa*, care îndată după ce d. comisar consistorial *Ilie Trăilă* a deschis scrutinul, au pășit cu rugarea că, deoarece el în decursul sinodului, înainte de încheierea protocolului, a fost silit de împrejurări neevitabile a părăsi pe un moment sfânta biserică și când s'a reîntors, atunci protocolul fiind deja pus în plic și sigilat, nu l'a putut subscrie; a venit în persoană să constate în fața scrutinialui, că alegerea a decurs în cea mai bună ordine și că cu învoierea scrutinialui e gata a subscrie protocolul.

La această rugare, toți bărbații de încredere, veniți la scrutinul, 10 la număr, s'au învoit, cu excepția unui singur bărbat de încredere (*Tr. Lința* din *Cacova* (sic!)) ca bărbatul de încredere *Gh. Popa* din *Tievaniul-mic*, să subscrie protocolul, care l'a și subscris cu toată bucuria.

În fine nu e adevărat, că *d. dr. Ioan Nedelcu* ar fi fost declarat „căzut”.

Adevărul e, că după numărarea voturilor, comisarul substituit, adică *prezidentul ales* din sânul scrutinialui — după ce comisarul consistorial *d. I. Trăilă* s'a retras, fiindcă și d-sa a fost între candidați — a proclamat de deputați sinodali aleși cu majoritate de voturi pe domnii: *Ilie Trăilă* și *dr. Mihai Grosșian*, care rezultat s'a și primit cu mare înscufțire. — Acesta e purul adevăr și tot ce s'a scris — și se va mai scrie poate — altcum, nu corespunde adevărului și le declarăm de simple scornituri tendențioase.

Mulțumind *On. Redacțiunii*, suntem

Oravița-mont. în 6 aprilie n. 1912.

Cu stimă:

George Lipovan
notarul scrutinialui

Petru Popoviciu
prezidentul scrutinialui
ținut în *Oravița*.

— Ziarul „*Românul, și, foaia populară „Poporul Român” se află de vânzare în București la librăria „Neamul Românesc” și la Mihail Vlad proprietarul chioșcului de cărți și ziare, Calea Grivița.*

INFORMAȚIUNI

Arad, 11 Aprilie n. 1912

Consistor plenar. Azi, s'a ținut ședință plenară la consistorul diocesan *Arad*. Sub prezidiul *P. S. Sale* d-lui *Episcop diocesan Ioan I. Papp*, au luat parte la ședință asesorii: *Gheorghe Popovici, G. Purcariu, I. Moldovan, Nic. Crismariu, Dem. Muscan, dr. I. Marșieu, dr. G. Popa, dr. G. Adam, P. Truția, M. Lucața, V. Beșeg, A. Călbicean, Tr. Vățian, G. Serb, Fabr. Manoilă, dr. G. Ciuhandu* și secretarul consistorial *V. Goldiș*.

S'a luat cu regret la cunoștință moartea fostului asesor și protopop *Terențiu Oprean*.

P. S. Sa a dat confirmarea canonică profesorului de teologie *dr. Iustin Suciin*.

S'a stabilit raportul general al consistorului plenar către sinodul eparhial despre gestiunea anului 1911.

Cea mai importantă chestiune a fost însă regularea definitivă a salariilor funcționarilor consistoriali și a profesorilor dela institutul teologic-pedagogic din *Arad*, care regulare, la propunerea părintelui episcop, s'a făcut în chip mulțumitor pentru toți, urcându-se în acest scop cheltuielile diecezei cu suma de peste 10 mii cor. anual.

Ca acest plus de cheltuială să poată afla acoperire în bugetul consistorial, se va propune sinodului eparhial urcarea contribuției diecesane dela 4 la 6 fileri de suflet și impunerea unui impozit cultural asupra tuturor dignitarilor bisericești, protopopilor, preoților, capelanilor și învățătorilor, precum și a celorlalți intelectuali aflați pe teritoriul diecezei. Sub acest titlu funcționarii consistoriali și profesorii vor avea să plătească anual procent din salariile lor, protopopii 40 cor., preoții câte 20 și 16 cor. (cl. I și cl. II), învățătorii câte 10 cor., iară ceilalți intelectuali vor fi împărțiți în 4 clase, având a contribui în scopul indicat cu câte 10, 20, 30 și 40 cor. anual.

Pentru conducerea alegerii de protopop în tractul *Chișineu* s'a numit comisar consistorial *Ioan Georgia*, protopopul din *Boroșineu*. S'au luat totodată măsuri, și pentru deplinarea scavnului protopopes din *Butești*, devenit vacant prin moartea protopopului *Terențiu Oprean*.

S'a încuviințat cererea reuniunii învățătorilor români din *Arad*, ca să ridice fostului profesor *Teodor Coontea* un monument în grădina seminarului diocesan.

Tot în decursul zilei de azi au ținut ședințe și senatul bisericesc și cel școlar al consistorului stabilind rapoartele lor către sinodul eparhial.

După ședința plenară cei mai mulți asessori au fost reținuți la masa *P. S. Sale* părintelui episcop.

— **Dăruiri pentru „Fondul ziaristilor români din Ungaria”.**

Orice sumă să se trimeată la banca „*Ardeleana*” din *Orăștie*.

Petrecere românească cu „esárdás”. *Nese scrie că la o petrecere românească în satul Vingar, de hatârul notarului Peterfi, învățătorul, absolvent al teologiei din Sibiu, Popa ar fi comandat și jucat împotriva voinței protopopului și sătenilor, „esárdás”-ul; că ar mai fi avut de tovarăși pe d. Ciugudeanu, student, d-soara Ciugudeanu, învățătorul Moryineanu, dd. Găinar și Răduț și, se înțelege, Peterfi.*

Căsătoria principesei Elisabeta. Cetim această interesantă informație în „*Viața Nouă*”, organ politic național din *Cernăuți*:

„Gazetele oficioase desmint categoric știrea lansată de unele gazete franceze și vieneze despre apropiata logodnă a *A. S. Regale* principesa *Elisabeta* cu principele *Boris* al *Bulgăriei*.

Principesa *Elisabeta* a *României* e cea mai frumoasă principesă astăzi din *Europa* și pe această zână a *Carpaților*, crescută pe malul *Peșelui*, nu o putem noi da ori-cărui prinț cu gânduri de înșurătoare”.

O frumoasă producțiune în *Lipova*. A doua zi de Paști, viul orașel din vecinătatea noastră, a avut iarăș o reușită serbare culturală. „*Doina*”, vi-gurosul cor al meseriașilor noștri, sub des probata conducere a d-lui învățător *Iuliu Putici*, a dat în concert bogat și bine variat. A cântat c'o perfectă interpelare muzicală piesele corale: *Motto*, de *Vido*; *In natură* pe *I. Costescu*; *Hai în horă* de *G. Dima*

și *Sânt arboros* de C. Porumbacu. D-ului C. Hologiu și E. Ciorgariu a predat monologuri reușite (*Eri*, de L. Tincean și *O pălănie* de autor necunoscut), dovedind multă dragoste pentru scenă.

Punctul de forță al seriei a fost comedia *Sluga la doi stăpâni*, de Goldoni, localizată de d. Z. Bârsean. Rolurile au fost împărțite d-lor I. Putici, E. Ciorgariu, C. Hologiu, V. Muniș și I. Jurma. Se părea a fi o încercare entuziastă jucarea acestei comedii în Lipova, căci lumea din localitate o mai văzuse în 1906, cu ocazia congresului societății noastre de teatru, jucată de artiști de talia d-lui Z. Bârsean și a d-nei Olimpia Bârsean. Diletanții noștri din Lipova au reușit totuși să ne dea o reprezentare, care a întrecut toate așteptările, chiar și ca ansamblu. În special d. Iuliu Putici, cunoscut ca unul din cei mai excelenți diletanți ai scenei noastre provinciale — în rolul de rezistentă al piesei, în rolul servitorului Spiridon ne-a dat nu numai un joc scenic admirabil, ci și o adevărată creațiune artistică. Și asta o putem spune fără să jignim pe cei ce au văzut în rolul lui Spiridon chiar pe d. Bârsean. Publicul numeros l-a răsplătit pe d-ului Putici cu frenetice aplauze.

După partea artistică a programului a urmat un joc vesel până în zori.

† **Sever Secula.** Despre moartea regretatului nostru prieten am primit următorul anunț funebru: Cu inima frântă de durere anunțăm tuturor rudeniilor și cunoscuților, că scumpul și neuitatul nostru fiu, soț, tată și frate Septimiu Sever Secula fost referent școlar și profesor seminarial în Arad, pe urmă preotul ort. român al Odvoșului după lungi și grele suferințe, azi la 12 ore noaptea, și-a dat blândul și nobilul său suflet, împărtășit cu sfintele taine, în mâinile Creatorului, în etate de 42 de ani. Inmormântarea scumpului defunct va fi joi, în 11 aprilie, la 11 ore a. m. în cimiterul din Deva. Dulce să-ți fie odihna, suflet iubit! — Sibiu, în 8 aprilie 1912.

Jalnică familie.

Act de mulțămire. Înaltpreasfințitul mitropolit Ioan Mațianu fiind ales membru onorar al „Societății meseriașilor din Blaj”, a învrednicit Societatea cu un răspuns autograf ținut în termenii cei mai părintești, iar pentru sprijinirea Societății în izvoarele sale a trimis un frumos ajutor de 100 cor.

Comitetul Societății pentru această deosebită atențiune își ține de plăcută îndatorire a aduce marelei arhieru cele mai călduroase mulțumite. Prof. G. Precup, president.

Titta Ruffo, cel mai mare artist între baritonii mai tineri (*Battistini* e afară de orice comparație, și deja la 60) a cântat în câteva seri la Opera din Budapesta. E caracteristică că la început amfiteatrul era mai gol. Căci ignoranții de acolo nu mai auziseră acest nume. La acel București însă pe care maghiarii atât de bucuroși îl considera de un „cuib balcanic”, arta lui Titta Ruffo e demult cunoscută și maestrul a serbat splendide triumfuri în capitala României. Inșuș artistul a mărturisit că nu cu încredere s'a angajat să cânte în Ungaria, unde știa că nu este adevărată pricepere musicală și unde n'a plăcut arta unui Caruso: de aceea era pregătit să calce contractul plătiind ca pedeapsă suma de 20.000 cor. la care se obligase.

Banchet în onoarea ambasadorului de Giers. Din București se anunță: D. Titu Maiorescu ministru de externe a oferit marți seara un banchet în onoarea fostului ministru al Rusiei în București, de Giers, care a fost numit ambasador al Rusiei la Constantinopol.

Banchetul a avut loc în sala mare a ministerului de externe.

La șampanie primul toast a fost ridicat de d. Titu Maiorescu ministru de externe, în sănătatea d-lui de Giers.

D-sa își exprimă regretele sale pentru plecarea d-lui Giers din București și în același timp speră, că plecând d'aci va lua cu dânsul amintirile cele mai agreabile, cari, în orice caz nu vor fi atât de puternice ca simpatiile de cari s'a bucurat cât timp a stat în România și cari vor rămânea în inima fiecăruia din noi care l'am vizitat, de oarece casa sa era una din cele mai simpatice și mai primitoare.

D. de Giers răspunzând d-lui Maiorescu, spune că este foarte atins de cuvintele călduroase ale d-sale și că în adevăr simpatiile atât de măgulitoare ce i-s'au arătat în București, cât timp a stat, îi vor forma una din amintirile cele mai plăcute ale carierei sale și îndeosebi raportările sociale și de afaceri pe cari le-a avut cu domnul Maiorescu.

Banchetul a durat până la orele 10 și jumătate.

† **Dr. Iuliu cav. de Pușcariu.** Sărbătorile paștelor au adus trista veste a dispariției lui Iuliu cav. de Pușcariu, jude de tablă în pensiune, decedat în vârstă de 56 de ani.

În urma sa rămân în doliu soția sa d-na Catia cav. de Pușcariu, născută Peța și doi fii d. Iuliu, practicant în minister și d. Zeno, locotenent la cavalerie.

Răposatul, a fost un bărbat cult și a ocupat mai multe funcții în administrație și în justiție ajungând până la postul de jude de tablă în care calitate se retrăsese la pensie din canză de boală.

Disparițiunea sa lasă în cea mai mare durere familia căreia-i trimitem condolențele noastre.

Familia regală română descinde din Basarabi. Ultimul număr din Revista Genealogică ne aduce știria despre o descoperire foarte interesantă pentru neamul nostru. Un profesor german, dr. Otto Freiherr von Dungern, autor al mai multor scrieri genealogice, a publicat într-o lucrare a lui Franz Jaffé despre România descoperirea ce a făcut și anume, că membrii familiei regale române descind din Basarabi.

Din tabelele genealogice pe care revista le reproduce din studiul amintit, reese că între descendenții Alexandru Vodă Basarab se află A. S. R. Principesa Maria a României și împărații Wilhelm II al Germaniei și Nicolae al II al Rusiei și Franz Joseph al Austro-Ungariei.

Ramura feminină a urmașilor lui Alexandru Basarab ne duce la regele Casimir al IV al Poloniei, iar din ramura tot feminină a urmașilor acestuia și anume din Sofia de Brandenburg prin fiica sa Elisabeta, urmând ramura genealogică ajungem la M. S. Regele Carol I al României; — iar prin fiul Sofiei de Badenurg, Albrecht, ajungem la M. S. Regina Elisabeta.

Albrecht, duce de Prusia, a avut doi copii: Ana Sofia și Albrecht Frederic. Acesta din urmă prin descendență ne duce la împărații Wilhelm II și Nicolae II și la A. S. R. Principesa Maria.

Și, în sfârșit, prin descendenții lui Wladislav, regele Boemiei, — care a fost fiul lui Casimir al IV al Poloniei — ajungem la împăratul Francisc Iosif.

Astfel providența a voit ca la conducerea destinului neamului nostru și formarea României moderne să vină un descendent al Basarabilor viteji și astfel legătura sufletească dintre poporul românesc și Dinastie să fie întărită și printr-o legătură de sânge.

Un nou succes al aviatorului Vlaicu. Luni (a doua zi de Paști) Ploieștenii au admirat pe sburătorul ardelen Aurel Vlaicu. Pe la orele 5 d. p. un număr de peste 10.000 curioși așteptau pe aviator, care avea să sosiască din București la Ploiești cu aeroplanul. Cătră 6 ore și 20 minute, un punct negru pe orizont atrase toate privirile. Era pasărea măiastră, care aducea pe Aurel Vlaicu. După câteva minute o furtună de aplauze întâmpină pe aviator, care evoluând deasupra Ploieștilor vre-o 10 minute, acerizează pe câmpie în mijlocul mulțimei, într-un admirabil sbor planat. După o pauză de 10 minute, Vlaicu se înalță din nou cu aparatul și timp de o jumătate oră execută cele mai frumoase evoluții. După aterizare aviatorul a fost dus în triumf la restaurantul gărei, unde a avut loc un banchet.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMÂN)

Trad. de Senior

(69)

— Urmare —

Cântul VII.

Tribunalele și poliția.

Profesiune de credință literară a poetului. — Talentul eroului său pentru redactarea hârtiilor de afaceri; reflecțiunilor sale asupra culpărilor și vânzărilor săi. — El se duce la tribunal; întâlnește, pe drum, pe bunul Manilof, care merge tot acolo. — Aspectul grefelor. — Apucăturile grefierilor. — Introducerea în sala de audiențe. — Sabakevici. — Prezidentul. — Schimb de săruturi, conversații și felicitări. — Se trimite după martori. — Frică trecătoare a lui Cicikof. — Afacerea merge strună. — Se udă târgul, după sfatul prezidentului, la șeful de poliție. — Un joc de cărți. — Aperitivele gustării. — Mare prânz unde toate caracterele se zugrăvesc fără știria persoanelor. — Asurzitoare ovațiuni făcute lui Cicikof. — Acesta se întoarce, în sfârșit, foarte vesel la han. — Mișcătoare atențiune mutuală a lui Selbilan și a lui Petrușka; cum se bucură ei de mângâierea căldură a stăpânului.

Fericit călătorul care, după lungi și oboșitoare drumuri, își revede în sfârșit acoperișul locuinței sale obișnuite ori timporale, și lumina care

se aduce la coborârea sa din trăsură, odăile în cari trăiește, aerul vesel, salutările cuvicioase ale servitorilor, afectuoasele cuvinte întretăiate de îmbrățișări calde ale rudelor ori prietenilor, cari par a se fi înțeles să-ți alunge pentru o clipă din orice amintire neplăcută a împrejurărilor călătoriei dtale. Fericit omul care are o familie în care e așteptat cu nerăbdare! dar vai de celibatari!

Fericit scriitorul care, lăsând la o parte caracterele incolore, plicticoase, respingătoare, se ocupă de acele cari au pecetea unei înalte distincțiuni; scriitorul care, în vana cloacă a tristețelor aglomerațiuni omenesti, și-a făcut alegerea și s'a legat de câteva excepțiuni onorabile pentru natura noastră; cari nici măcar o singură dată nu și-a umilit nobilele tomuri ale lirei sale; și care în sfârșit, necoborându-se niciodată până la realitățile prea pământesti ale acestei vieți, se avântă liber și radios spre regiunile curate ale idealului său poetic.

Acolo, soarta lui e de două ori de invidiat; în mijlocul a mii de imagini zămbitoare ale închipuirii sale, el e în familie, și cu toate acestea răsuna sus și departe în lume strălucitul său renume.

El a cruntat și a măgulit vanitatea oamenilor acoperind toate punctele umilitoare și întunecoase ale omenirii; și, scoțând în lumină aceea ce ea oferă ca frumos și cu adevărat nobil, i-a fascinat cu privirea, i-a îmbătat cu pătrunzătoarele parfurmuri ale laudei. Astfel, toți bat din palme și urmează entuziasmați carul lui de triumf: mai mulți

înși îl proclamă mare poet, spirit universal și geniu transecendent, al cărui sbor sublim se ridică mai presus de paserile cele mai bine dotate. La numele lui singur, inimile tinere palpită, și dulce lacrimi ale admirațiunii strălucesc în toate privirile. „Ce delicatete și ce energie!” — se strigă pe întrecute.

Nu-i asta, departe de așa ceva, partea nenorocitelui de scriitor care îndrăznește, în icoanele sale, să prezinte oglinda fidelă a tot ce supără privirea în realitatea socială. Vai! pentru ce nu pot ochii lui să privească indiferenți la tot acest nomol mișcător al micilor mizerii și al rușinilor în care se îngoadă în mod forțat viața noastră, întreg acest abis de caractere vulgare, reci, șterse, sdrobite, cari mișună aici supt fiecare din pașii noștri? Pentru ce, sculptori nebuni, îndrănesc, împotriva ori cărei prudente, să reprezinte în reliefuri, fără rușinare, adevărate și uimitoare, obiectele cari stăpănesc vederea?

Acela nu trebuie să se bizue de fel pe aplauzele țării sale, el nu va vedea nici lacrimile de grațitudine, nici avântul unanim al sufletelor pe cari le irită opera lui ingrătă; el nu va vedea alergându-i înainte fecioara de șaisprezece ani cu sâni răsvrățiți, cu privirea strălucind de entuziasm; nu el își va uita de sine pierdut în farmecul accentelor însăși a lirei sale.

El n'ar ști să scape de judecata contimporană, de această curte de justiție fără misiune care să se poată îndreptăți, fără suflet, fără conștiință,

Necroloage. Cuprinși de cea mai profundă durere aducem la cunoștința rudeniilor, prietenilor și cunoscuților, că neuitatul nostru soț, tată, fiu, frate, cumnat și nepot **Corneliu Roman** șef de postă reg. după un morb greu și îndelungat a încetat din viață azi noapte la 11 ore în al 43-lea an al etății sale. Rămășițele pământești ale scumpului defunct se vor așeza spre odihna de veci miercuri în 10 l. c. la orele 2 p. m. în cimiterul gr. or. din loc. Nădlac, 8 aprilie 1912 st. n. Văd. Valeria Roman născ. Csukás soție. Matilda, Cornelia și Ana fiice, George Roman tată. Persida Roman născ. Popoviciu mamă. Văd. Ladislau Csukás născ. Matilda Kuthy soacră. Maria Petroviciu născ. Roman. Văd. Hersilia Jenea născ. Roman surori. Ioan și Romulus frați. Aureliu Petroviciu și Géza Csukás cumnați. Aurelia Roman născ. Bartolomei și Dereskei Erzsébet măr. Csukás cumnate. Demetriu Roman unchi. Ana Kuthy mătușă.

*

Rachila Liuba născ. Benu după lungi suferințe a trecut la cele eterne joi în 28 martie c. st. n. la 4 ore dimineața în etate de 58 ani. Rămășițele pământești se vor depune spre veșnică odihnă vineri în 29 martie c. st. n. la 2 ore p. m. în cimitirul gr. or. din Maidan. Aurel Iana, Nicolae Chicombanu gineri. Sofronie Liuba soț. Dionisie Iana nepot. Eugenia Iana și Alexandrina Chicomban fiice. Ion Căpăț, Pavel Cipu, Emilia Căpăț, Maria Cipu cumnați și cumnate.

Condolențele noastre.

Cel mai frumos cadou la orice ocazii pentru casele intelectualiilor noștri dela oraș și sate. Sub titlul „Din cele trecute vremi”, însemnări despre începuturile graiului culturii și literaturii neamului românesc a apărut o foarte frumoasă carte de d. Virgil Onițiu, cunoscutul scriitor și director al liceului din Brașov.

Această carte scrisă pe înțelesul tuturor, tipărită în tipografia românească „Concordia” din Arad, — este o podoabă pentru orice bibliotecă și pe orice masă de salon. Prețul 2 coroane plus 20 bani porto postal; pentru România 2 lei 50 bani. De vânzare la *Librăria „Tribunei” din Arad, str. Deák-Ferencz, nr. 20.*

Cartea se găsește de vânzare și la autor în Brașov (Brassó).

x Numai sămânțe de a lui Mauthner târguiesc economic și grădinarii, cari să știu cugeta bine asupra lucrului; și atunci dacă altfel de sămânțe ar fi mai ieftine, pentru că știm din experiență, că acele nu corespund și numai paguba lor o să fie la urmă.

Aviz! Fiecare român de bine, care ar fi lipsit de mașini agricole, motoare cu benzină, ferării arme, etc., să cerceteze firma românească **Frații Burza din Arad**, (Borosbényi-tér). Sprijiniți pe Români!

Baie de aburi pentru dame și domni. În scaldă „Opre” situată pe piața Tököly, Lunca și Vinerca p. m. între orele 3—6 stă baia de aburi la dispoziția on. dame. Pentru domni e deschisă baia de aburi zilnic dela 5 dimineața până la 1 oră d. a. Membri cluburilor și a societăților, militari, și poliția solvesc 70 fileri. Baia de aburi e transformată și din nou aranjată. Prețul redus la cumpărarea alor 10 bilete de 8 cor.

Bibliografie

—x—

Nou! A apărut: **Almanahul Scriitorilor Români** pe 1912. Anul I. Se află de vânzare la „Librăria Tribuna” Arad. Prețul unui exemplar Cor. 250 plus 20 fil. porto, recomandat 40 fil.

A apărut revista literară, artistică și politică „Luceafărul” nr. 13, 1912 cu următorul cuprins bogat și variat: Al. Ciura, Visul Cezarului. Elena Farago, Să dă și noaptea asta (poezie). C. Sandu-Aldea, Pe Mărgineanca. T. Murășan, În ograda unde-s azi... (poezie). Al. Ciura, Văduva poetului. Maria Cunțan, Paști (poezie). Victor Eftimiu, Fragment din „Cocoșul negru”. Maria Cunțan, Cântec (poezie). I. Agârbiceanu, Povestea unei vieți (roman). Cronică: Marin Simionescu-Rîmniceanu: Cina lui Leonardo da Vinci. Adrian Corbul: Mișcarea dramatică în Franța. O. Sima: Ce e „educația patriotică” în Ungaria? Dr. I. Lupș: O sută de ani dela nașterea directorului Gavriil Munteanu. Ilustrațiuni: Leonardo da Vinci: Cina cea de taină.

La Librăria „Tribuna” se află de vânzare următoarele cărți și note muzicale apărute acum de curând:

A. Vlahuță: La gura sobei à cor. 250 plus 20 fil. porto.

Guy de Maupassant: Inima noastră. Traducere de I. C. Apostol. à cor. 250 plus 20 fil. porto.

Ion Gorun: Știi românește? Ediție de lux cor. 225 plus 10 fil. porto.

D. Anghel: Oglinda ferăcată à cor. 150 plus 10 fil. porto.

*

A apărut: „Zări din Univers” eclipse solare de Gavril Todică. Ed. Librăriei Naționale, S. Bor-nemisa, Orăștie (Szászváros).

Teatrul Apollo. Azi, *vineri*, teatrul Apollo va prezenta următorul program foarte atractiv:

1. Peste Niagara într'un butoi (fenomenal). — 2. O pârdeche de ghete noi (comedie). — *Invieră din morți* (legendă indică în 3 acte. I. Deșteptarea în o lume necunoscută. II. Răzbunarea. III. A fost numai un vis. Foarte senzațională și atractivă. — 3. Jancsi, virtuosul de piano (amuristică).

Prețurile locurilor: Lojă, de persoană 1 cor. Loc rezervat 1 cor. — Locul I, 80 fil. — Locul II, 60 fil. — Locul III, 40 fil. — Locul IV, 20 fil. —

Orchestra proprie. — Garderobă.

Începutul reprezentațiilor d. a. dela orele 5 și jum. — 11 noaptea.

POȘTA REDACȚIEI

Ignotus. Insufletirea d-tale ne bucură. Credem însă că apucătura asta n'are atât de mare însemnătate ca multe altele. Așteptăm însă și pe viitor știri dela d-ta.

Andrei Blotol, învățător în Șeica-mare. În chestia petrecerii ungurești semnalată în nota „Patrioții” din numărul 59 al „Românului”, cuvântul d-tale are rost numai spre a te desvinovăți de acuza de a fi luat parte la această petrecere.

Scopul întimpinării d-tale însă pare a fi ca să ne convingi că n'am fost serviți cu date tocmai exacte de corespondentul nostru, că anumite persoane au fost trecute cu vederea și că familia Nistor a fost nedreptățită.

Admitând că nu puteam primi informații exacte dela corespondentul nostru, fiindcă d-sa n'a luat parte la petrecerea maghiară, care în miezul Făgărașului a putut să adune atâția intelectuali români, ca pe niște vasali străinilor aduși de vânturi.

D-ta singur ne-ai fi putut da informații amănunțite. Că „nu cauți prietenia umilă cu toți boactării de pe la tren” luăm act cu plăcere. Dar asta nu te îndreptățește pe d-ta, învățător român să iai parte la petreceri ungurești. Ca să completezi lista corespondentului nostru, trecem cu plăcere la răvaș — și-ți mulțumim — pe familiile Dordea, văd. Săncăjean și teologii Morușca etc. — ar pe familia Nistor pe care ai petrecut s'o aperi de nedreptate cu toate că nu vezi decât păcat în participarea la petrecerile dușmanilor noștri — o scoatem dintre domniile — voastre.

Craw. Poți să scrii fără șovăire crice pe adresa R. Gieffec, la redacție.

Redactor responsabil: **Atanasie Hălmăglan.**

care califică de josnice și mizerabile operele pe cari le gustă cât mai în taină, dar pe cari le așază, cu un desgust care îl afectează, în numărul scrierilor insultătoare pentru *umanitate*; cari peste tot împrumută, fără rușine, autorului calitățile particulare genului de eroi pe care îl descrie, negându-i lui și inima și sufletul, și focul divin al talentului care e viața sa.

În sfârșit, echitatea contemporană nu recunoaște că, aceia cari trădează moravurile și mișcările insectei insensibile și acei cari descopăr părțile cele mai îndepărtate ale cerului merită o egală stimă; echitatea contemporană pare a ignora că trebuie să ai suflet și încă mult ca să aduci lumină asupra unor tablouri cari sunt reflexul exact al unei vieți inferate de opinie, și să le deo tot farmecul mărgăritarilor; echitatea contemporană nu recunoaște că un franc și nobil hohot de ris poate să n'ăibă mai puțin preț și de demnitate decât o frumoasă pornire lirică, și că sânt abisuri între acest răsputernic și frumos și între schimosirile paiștelor de bălcu. Nu, echitatea contemporană nu cunoaște nimic din toate acestea; ea n'are decât cuvinte de muștrare și de batjocură pentru scriitorul sâncer, pe care se face a nu-l cunoaște; nenorocitul rămâne izolat în mijlocul drumului; lipsit de orice simpatie, ca pelainul plecat singur fără alte mijloace decât neînblânzitul său curaj. Câte ore lungi de groază în drumul lui! și cât este de amar, uneori, sentimentul izolării lui vulturate.

Cât despre mine, o știu, osânda mi-a fost pro-

nunțată de mai înainte, și de mai înainte sunt condamnat să merg braț la braț cu ciudații mei eroi, să privesc față în față o viață de greutate și s'o consider c'un zâmbet comunicativ; cu lacrimi ascunse sau neînțelese! și cât este încă de departe vremea când, ca un izvor țâșuitor, inspirația se va ridica vârtejuri furtunoase cu un cap pe care îl va încinge o groază pioasă sub brăzdăturile de fulgere repezii; în sfârșit, când vei presimți cu fiori de neliniște maestrosul trosnet pe care îl va face să isbucnească un limbaj cu totul altul...

Dar, *via! via!...* la drum! Departe de mine această dungă care mi-a brăzdat fruntea, această umbră aspră care mi-a întunecat fața! Să ne avântăm fără multă socoteală, cu fruntea sas, în viața aceasta de sgomote surde și de zurgălăi răsunători. Să vedem ce face Cicikof.

Eroul nostru se deșteaptă, se întinse: brațele mai întâi, apoi picioarele se întinseră, și simți că dormise un somn excelent. El rămase totuși încă două minute bune întins pe spate, după care își trosni degetele dela dreapta; și radios, își reaminti din ce în ce mai deslușit faptul că în curând are să se vadă peste o recoltă de mai bine de 100 suflete. Numai decât sări jos din pat, fără să se gândească de data aceasta să-și privească fața, de care pot să măturisesc că era foarte îndrăgît, și la care nu vedea nimic mai frumos decât partea inferioară, dovadă e faptul că se laudă bucuros în fața prietenilor săi, mai ales când era cu briciul în mână și când, fie în picioare, fie șezând, el trecea dela o oglindă la alta. „Uite ce bărbie rotundă

am!” — zicea el; și după operație și-o mângăia cu o vădită plăcere.

Dar în ziua despre care vorbim aici, el nu-și privi nici bărbia nici chipul, își încălță în grabă mare cismele de marochin, și în cămașă simplă, scurlă de Scoția, uitându-și gravitatea și conveniențele vârstei, făcu în cameră o figură de efect. Apoi se pose pe lucru; își desfăcu lădița, și după ce își frecă bine mâinile, și scoase numai decât notele sale prețioase dintr'însa.

El se hotărâse să și redacteze și să-și copieze singur actele, ca să nu plătească nimic la slujbă. Forma concepțiilor era pe deplin cunoscută. El scrisse voios cu litere groase: „anul o mie opt sute și atât...” apoi cu litere mărunte: „Noi subsemnării cutare, proprietar în...” și în sfârșit tot ce trebuiește la asemenea hârtii. În două ceasuri de vreme totul fu sfârșit. Când în sfârșit caută în foile acestea, el își cetă din nou cu plăcere numele țaranilor, al oamenilor acestora cari înadevăr fuseseră țărani, cari lucraseră, munciseră, araseră, băuseră și își înșelaseră stăpânii în sute de feluri, ori trăiseră ca țărani buni și cinstiți; și un sentiment jubilatului, pe care nu l-ar fi putut defini, îi cuprinsese sufletul. Fiecare din listele pe cari le cumpărase dela vânzătorii avea un caracter particular; și astfel fiecare țaran părea a renaște cu caracterul său propriu și privat.

(Va urma.)

Aviz!

Am onoare a aduce la cunostinta on. public ca mi-am deschis

cancelarie advocatiale

in Aleșd (Elesd, com. Bihor)

Dr. Ioan Moldovan,
advocat

Gustați

Berea SLEPING-Gar
din fabrica „Bragadiru“.

Anunt.

In negotul meu de baceanie si bumbacearie afla aplicare un tanar

in vatacel

din casa buna si cu eel putin 2 clase gimnaziale sau reale.

Nicolae Dușoiu,
Brassó.

H. DURATZO

fost șef. atelierului fotografic Mandy

Atelier fotografic

București, strada Gr. C.
Cantacuzino (România).

Anunț.

Atrag atențiunea on. public românesc din provinciã asupra berãriei mele

„GAMBRINUS“

ARAD, strada Forray, unde mã îngrijesc de mâncãri bune și gustoase, precum și de vinuri excelente.

Cu stimã:

Novotny Lajos,
prop. berãriei „Gambrinus“.

VIRÁG és FARAGÓ

FABRICANT DE ARTICLIU pentru INDUSTRIA FERULUI și pentru ECONOMIE

BUDAPESTA, VII., str. Ilka nr. 11. R.

EXECUTĂ OBIECTE DE FER
PENTRU FABRICI, GRAJDURI,
SUPEREDIFICATE ECONOMICE,
FLORĂRII ȘI VERANDE
CU PRETURILE CELE MAI
CONVENABILE. — LA CERERE
CU PROVOCARE LA ZIARUL
„ROMÂNUL“, TRIMET CATALOG
DE PREȚURI GRATIS și
FRANCO

Roze frumoase

distins cu 2 medalii de aur

Pentru incoltirea sigurã și inflorire bogatã garanțãm până la valoarea prețurilor.

Pachetarea și transportul oricunde gratis! — Prospect mare ilustrat cu instrucțiuni probate pentru plantare gratis.

- 10 bucăți trandafri înalți, de 2 ani, numai noutăți Cor. 20—
- 10 bucăți trandafri înalți, dn 2 ani, soiuri mai vechi, de cele mai bune 16—
- 10 bucăți trandafri — tufe, de 2 ani, numai noutăți 9—
- 10 bucăți trandafri — tufe, de 2 ani, soiuri mai vechi, de cele mai bune 7—
- 10 bucăți trandafri alergători, cele mai frumoase soiuri 7—
- 10 bucăți trandafri, permanent inflo-ritori, atârănătoare pentru balcoane de așezat în lădițe, ornamente foarte pompoase pentru ferestri dela cor. 5 până 8—
- 10 bucăți chrysanthemum, 10 soiuri, mari 4—
- 10 bucăți garoafe cezare, soiul pompos permanent inflo-ritor dela cor. 5 până 10—
- 20 bucăți garoafe de culoare albă și argintie 5—
- 10 bucăți Cactus Dahila, numai soi nobil 5—

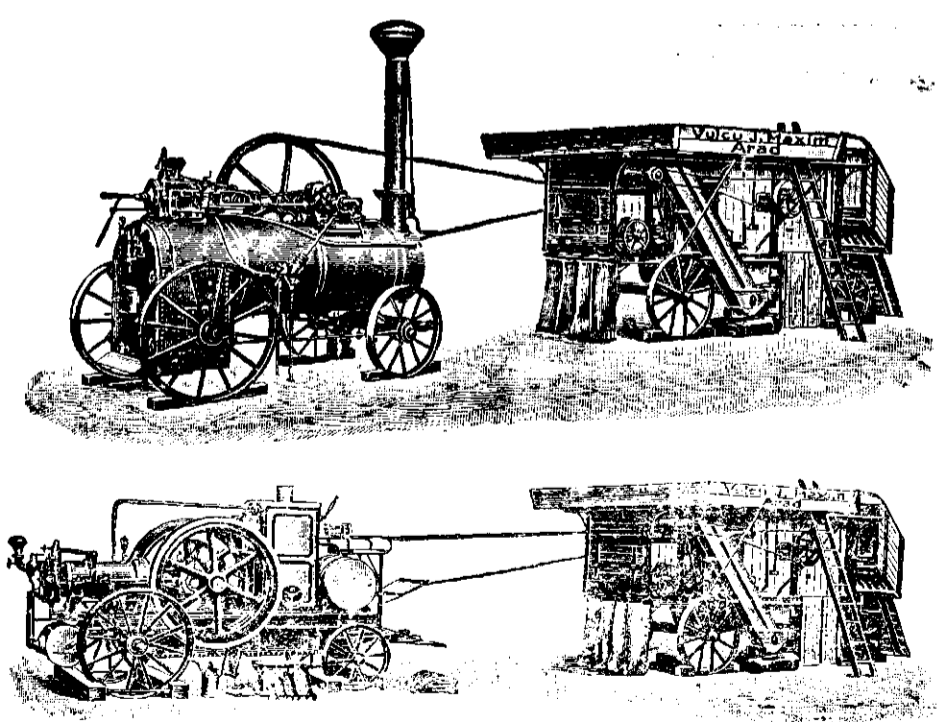
Wilk M. Fr. iun. și soțul

CODLEA, (Feketehalom)
Comitatul Brașov (Brassó megye)

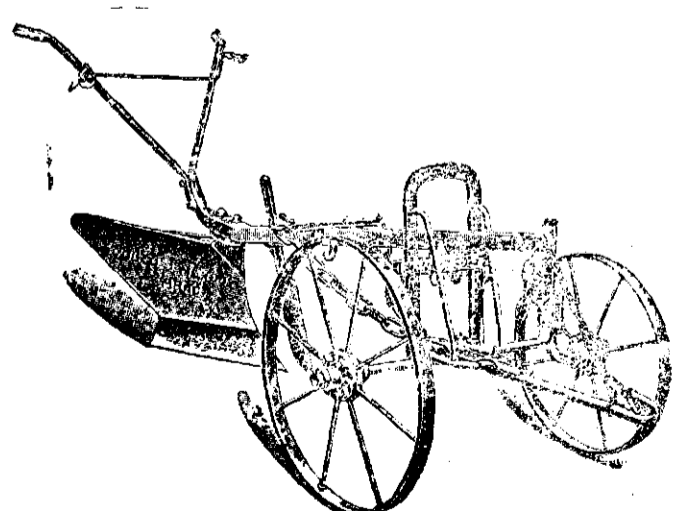
Trimitem prospect in limba maghiară și germană gratis.

MAXIM I. VULCU fabricant de mașini :

ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Schimbarea locomobilelor de treerat, sa umble singure, o efeptuese in prețuri moderate, după sistemele cele mai practice și cunoscute cu lanț, cu roate și cu transmission.

Totfelul de mașini pentru agricultori, precum: pluguri, grape, mașini de semănat, de tăiat nutreț, de secerat, batoase complete de treerat cu aburi; Motor de oleiu brut sau cu benzină. Mai departe instalez totfelul de mori cu abur, motoare sau mori de apă, joagăre sau ferestreu, țiglarie și alte stabilimente mecanice-tehnice după cele mai noi și mai moderne și bine recunoscute sisteme. A se adresa la firma **MAXIM I. VULCU** Arad, strada Fábrián László, (lângă gara mare).
Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cal spre cumpărare.

Nr. 514—1911
f. c. s. e. d.

PUBLICARE

entru esarendare de domeniu și moară

În cancelaria subscrisei comisiuni administratoare în Naszód la 10 Iulie 1912 după niazi la 4 ore se va ținea licitațiune cu oferte ruse și închise pentru esarendarea pe 12 ani 918—1925) a următoarelor realități din Csiesókeresztur (comitatul Szolnok-Doboka) proprietatea fondului central de stipendiu din districtul ășăudului și anume:

1. Realitățile cuprinse în cartea funduării comunei Csiesókeresztur nr. 124 A x nro ordinar 1—3, 6—14, 17—19, 21—51 și anume:

a) loc de casa intravilan, curte și grădină: 9 jughere 1547 orgi pătrate:

b) pământ arător de 140 jugere 875 orgi pătrate cu semănătură de toamnă de 100 mietze ari de grâu din anul 1912.

c) loc de cosit de 55 jugăre 971 orgi pătrate;

d) locul de vie de 4 jugăre a cărei cultură s'a sistat;

e) pășune de 187 jugăre 1383 orgi pătrate;

f) pământ neefectiv de 35 jugere 1523 orgi pătrate: case de locuit și edificii economice;

g) 15 curialști cuprinși în cărțile funduării n Csiesókeresztur nr. 2, 14, 19, 39, 55, 66, 68, 75, 85, 106, 129, 137, 138 și 139 dintre ri 14 sunt datorii a presta cu alimentațiunea proprie pe an fiecare câte 90 zile de lucru cu olma, iar unul 90 de zile cu frăsura, tot ascenea 10 locuitori din Csiesókeresztur, cari stau în fondul în legătură de contract și prestează câte 90 zile de lucru cu palma, alții mai puțin și îndeplinesc alte lucrări;

h, dreptul de vânat și pescuit.

Prețul de strigare ca arândă anuală e stabilit cu 1000 coroane.

2. Moara de făină cu 5 pietri dimpreună realitățile ținătoare de dansa luate în cartea funduării Nr. 124 sub nr.ii top. 185, 186, 187 și 188.

Prețul de strigare ca arândă anuală e stabilit cu 2000 coroane.

La ofertele scripturistice închise sunt de se alătura ca vadiu în bani gata 10% dela eșul de strigare.

Oferentul are să declare în ofertă cu ce condițiunile de licitațiune și de contract se supune acelora.

Condițiunile de licitațiune și de contract pot vedea în cancelaria fondurilor în orele ieșoase.

Dela comisiunea administratoare de fondurile central școlastice și de stipendiu din districtul Nășăudului.

Nășăud (Naszód) la 4 Aprilie 1912.

Prezident: **Dr. Demetriu Ciute**, m. p.

Secretar: **Dr. Nestor Simon**, m. p.

BINETH

IGNACZ

ARAD, Szabadság-tér nr. 15.

Atrag atențiunea on. public și recomand magazinul meu bogat asortat cu tot felul de pielari din patrie și străinătate. Comandele din provincă se execută prompt și conștiințios. Pregătesc părți superioare moderne pentru ghete.

Telefon nr. 828.

FISCHER TESTVÉREK

fabrica de rolete, îngrădituri, site,
: : rolete de oțel și matrațe : :

ARAD, József főherceg-ut nrul 18.

Fabrica: Kossuth-utca 45.

Recomandă în atenția on. public tot felul de lucruri de brânse, cari se află în magazinul firmei, cu prețuri ieșline.

Ingrădituri dela 30 fil. în sus metru □

Catalog la dorință gratuit.

Telefon 557.

Parfurmurile cele mai moderne și totfelul de cos:
: metice să găsească la :

== drogeria ==

bine asortate „Angyal”

Török Andor és T-sa

Arad, Andrásy-tér 20.

VINURI

vechi și noi de vândut.

Adresațivă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos) *Petru Benea*, căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi: Vin alb K —58 litru. Rizling —70. Roșu —94.

Vinuri din anul 1910: Carbenet alb K —90 litru. Șilier K —56. Rizling K —58. Rizling și Ruje amestecat K —54 litru.

Vin din anul 1911 K —50 și 52 litru.

Vinul să expedieze cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni. Pentru calitatea vinului garantez.

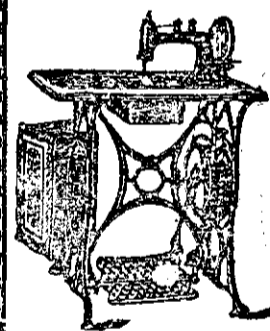
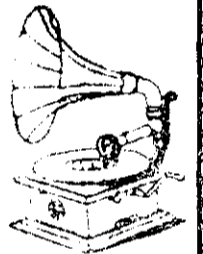
Petru Benea
propr. și neg. de vinuri
Világos (Arad m.)

Horváth Béni

mehanic

Nagyvárad, Kossuth Lajos-u. 18.

Recomandă în atenția publicului din loc și provincie, atelierul său mehanic aranjat din nou, unde primește comenzi și reparări de lucruri ce aparțin în brânse, precum

Mașini de cusut
Mașini de scris
Biciclete și
Gramafone etc.

Utensiliile acestor mașini le are în depozit.
Reparaturile se efectuează repede și prompt.

ANUNȚURI

se primesc cu prețuri moderate la administrația zărilor „Românul”.

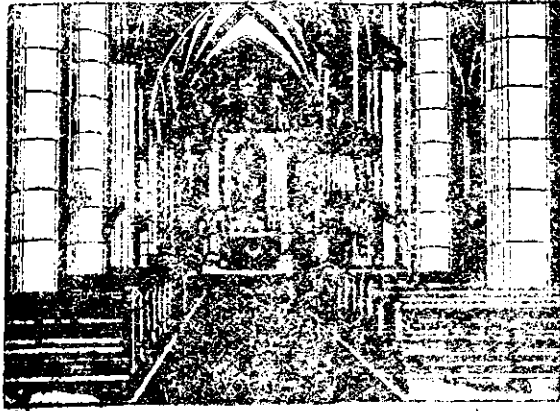
GHEORGHE IANCOVICI PRĂVĂLIE DE MANUFACTURĂ.

ARAD, STRADA FORRAY Nr. 2.

SOSIND NOUTĂȚILE DE PRIMĂVARĂ ȘI VARĂ, AM ONOARE A ÎNCUNOSTIINȚA ON. PUBLIC ROMÂNESC, CĂ ÎN PRĂVĂLIA MEA DE MANUFACTURĂ SE AFLĂ CELE MAI FINE ȘTOFE, DELAIN, ZEFIR, GRENADIN, CRETON, BATIST, ȘI PĂNZURI DE HAINE, ÎN MODELELE CELE MAI NOUI, ȘI TOTODATĂ PĂNZĂTURI, ȘIFOANE, GARNITURI DE DAMAST, CIORAPI, CORSETE, UMBRELE, ȘI MULTE ALTE LUCRURI DE ȘOUL ACESTA. ROG BINEVOITORUL SPRIJIN.

CU DEOSEBITĂ ȘTIMĂ:

GHEORGHE IANCOVICI.

GAÁL JÓZSEF

măsar,

Nagyvárad,
Csengeri utca 21.

Lifereasă cu preț ieftin articole de măsărie pentru biserici, școli, farmacii, prăvălii și birouri cu prețuri foarte ieftine. Trimite la dorință planul și nota cheltuelilor. — La comandă mai mare scădere de preț.

Cofetărie nouă!

Aduc la cunoștința binevoitoare a mult st. public, că mi-am deschis în Arad pe strada Deák Ferencz nr. 40 în palatul nou al bisericii gr.-cat.

Cofetărie

modern aranjată, în care la orice timp se pot cumpăra prăjituri, torte, bomboane. Serviciu prompt și preventiv. Curățenia cea mai mare. Rog binevoitorul sprijin:

Iosif Frank, cofetar.

Hotelul „Crucea-albă“ Arad.

Aducem la cunoștința on. membri ai sinodului, că precum în toți anii așa și în anul acesta punem la dispoziția oaspeților odăi cu prețuri moderate. — Restaurantul nostru este locul de întâlnire al domnilor membri ai sinodului.

Rugând binevoitorul sprijin sunt

Cu deosebită stimă:

Gustav Braun,
proprietarul hotelului „Crucea
Albă“ Arad.

Nou salon de pălării pentru dame în Arad.

Aducem la cunoștința on. dame din Arad și jur, că am deschis

un salon de pălării pentru dame

asortat cu cele mai noi pălării de modă pariziană și vieneză în etajul I al palatului gr. catolic din strada Weitzer János, unde avem un mare magazin asortat cu pălăriile cele mai frumoase și prețuri ieftine.

Pălării de doliu și transformări se execută prompt și conștiințios.

Roagă binevoitorul sprijin:

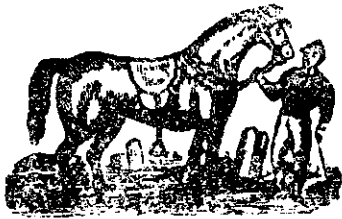
ÉDL și CENGER.

Vad Gábor

curelar și șelar

ORADEA-MARE

(Nagyvárad), str. Kőrös n. 38.

Aduc la cunoștința on. public din loc și provincie, că sub firma de mai sus am deschis un atelier modern pentru

curele și șele

Țin în magazin toată gama de echipamente pentru trăsuri, pentru călărit și pentru vehicule. Mărfurile sunt fabricate din cel mai excelent material și se vând cu prețurile cele mai ieftine. — Primesc orice lucrări în branșa aceasta. Reparări se fac cu prețuri moderate.

NUMAI ÎN SALONUL DE MODE

GEORGE RUMMEL

SIBIU, HONTERUSGASSE Nr. 5.

se execută costumele cele mai bune și strict englezești, precum și alte haine. Pune la dispoziția stim. dame cele mai nouă și clasice jurnale. Ori-ce comandă se execută în 8—10 zile. — La damele din provincie iau probe în 6 ore de două ori. Haine de doliu le execută în 12 ore. — Convingerea e siguranța cea mai bună! — Rugând sprijin

Cu stimă:

GEORGE RUMMEL

Cine dorește să cumpere

clavire bune, plane sau pianino,
harmoniu de școală sau orgonă

să se adreseze cu încredere către

Salonul de clavire **F. A. KAUFFMANN**
în SIBIU (Nagyszeben) Gr. Ring nr. 14.

Unleul reprezentant pentru:

Bösendorfer! Calitate cunoscută, atestată de artiști în broșură sau la dispoziție în orice timp.

Zeltner și Winkelmann! Fabrica de clavire din ducatul de Braunschweig-Lüneburg, (cea mai recentă distincție: Diplom d'Honneur 1911 la expoziția din Turin.

Reinhold! liferantul conservatorului de muzică din Praga și a mai multor școli de muzică membru în comitetul școlii a societății fabricanților de clavire din Viena. Posesorul mai multor medalii.

Frații Stingl! liferanți de curte, premiați în mai multe rânduri; s'au vândut 1500 instrumente!

Reparaturi se fac solid și ieftin

GARANȚIE!

Cereți și
răspândiți

„ROMÂNUL“ și
„POPORUL ROMÂN“

pretutindeni!

Cu ocaziunea întrunirii si-
nodului gr. or. român atrag
atențiunea publicului româ-
nesc asupra berăriei mele

„Vadászkürt“

unde servesc cu mâncări
gustoase, cu bere de schwe-
hati și cu vinuri excelente.

Rugându-mă de binevoitorul sprijin
a onoratului public românesc, sunt

Cu toată stima:

Lörinczi János,
proprietarul berăriei
„Vadászkürt“, Arad
Zrinyi u.

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea
sau dacă ai dureri cari provin din aseasta, cum
sunt dureri de dinți, sgârceiri, arsuri, apăsare
în stomac, iritație de vomare, greață, răgăieli, etc.
folosește:

Purgativul de fier (epehajtó) de Rozsnyai,

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în
vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri
de boală.

O sticlă costă 40 fleri; o duzină 4 coroane
80 fleri.

Se capătă la singurul preparator

Farmacia

ROZSNYAY M.
A R A D.

**Credit pe ipotecă, pe
cambii și pentru ofi-
: cianți mijlocește :**

**HERZOG
SÁNDOR**

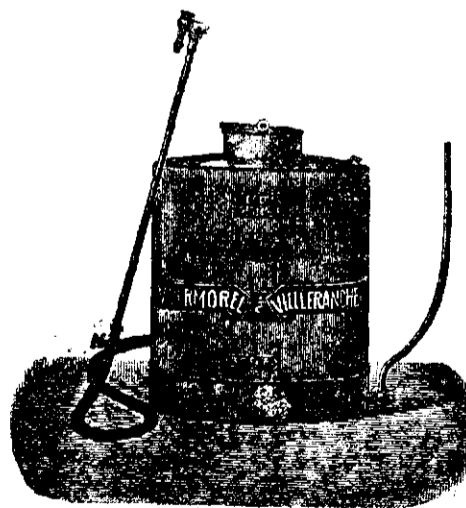
A R A D, str. Weltzer János nr. 15.

Nr. telefonului 376.

Atențiune!!

Mi-a ajuns la cunoștință, că firma
Kovács Soma și soțul, negustorie de mașini în Arad
și-a câștigat stropitoarele mele pe căi laterale pentru alte state.
Aduc la cunoștință mult onoratului public că reprezentanța în Un-
garia pentru **stropitoarele** mele

Vermorel „Eclair“

Prețul 45 coroane.

ca și până acum o are sin-
gur numai firma Kann și
Heller din Budapesta, care
iarăși pentru comitatul Arad
l-a investit cu dreptul de vin-
dere singur numai pe

**Frații
BURZA**

Dacă cineva dorește să cum-
pere stropitoare fabricată co-
respunzător împrejurărilor
din Ungaria

Vermorel „Eclair“

comandați singur numai dela

FRATII BURZA

Arad, Piaț i tér 1. (vis-a-vis de moara Széchenyi)
Prețul cu 2 1. ... cu coif scutitor de praf, montat complet,
numai pentru proprietari de vii și economii din comitatul Arad
45 cor. — Cu stimate: **V. Vermorel Villafranche (Franța).**

GHEORGHE CIOROGARIU

MĂESTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASIOVICI No. 10.
(Casa proprie).

Iși recomandă atelierul bine asortat cu materiale uscate. Intreprinde și execută tot felul de lucrări aparținător acestei branșe, aranjamente interne și lucru pentru edificii ori unde, și în ori ce stil, cu : : : prețuri moderate. : : :

CORNEL TUNNER

Industria de marmoră și granit în

Timișoara-Fabrik, Andrassy-ut 22. Timișoara-Josefin, Hunyadi-u. 4.

Filiala: Vârșeț, str. Deák-Ferenc Nr. 9.

Iși recomandă magazinul său bogat asortat cu

pietrii monumentale**table de marmoră, statui, etc.**

fabricație proprie în executare de gust frumos și preț moderat.

Având un magazin bogat, lîferează mai ieftin ca orice concurență.

Bumbea István,croitor civil și preoțesc,
croitorul preoțimii greco-est.

Oradea-mare — Nagyvárad.

Edificiul Bazarului (partea spre teatru). Telefon 809.

Sezonul de toamnă și iarnă!

Au sosit stoffe moderne, englezești, scoțiene și indigene, calitatea cea mai bună. Costumele croială modernă, și lucrute cu mult șic. Prețuri moderate. Lucru cu mare atențiune. Singurul depozit de articole preoțești și bisericicești.

Májerszky Barnabás

fabricant de mașini

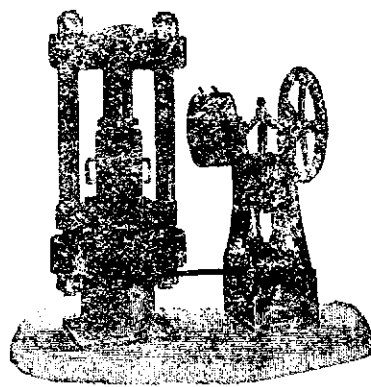
in Nyiregyháza.

Fabrichează după o experiență bogată ca specialitate

prese de olei mănate cu apă.

Plue de olei, construcție simplă ori complicată. Prăjitori de olei pentru încălzire cu aburi ori foc. Teasc pentru sămburi de bostan. Mașini pentru perfecționarea oleiului și aranjamentul complet pentru fabricarea oleiului. Unele de melișat fioarea soarelui, ș a.

Exportul până acum în 237 uzine.

„Millennium“**Berărie și Ospătărie.**

Aduc la cunoștința on. public român, că în berăria mea se vinde bere numită

„Részvény“ și renumita bere neagră de primăvară,

care în privința calității emulează cu berea „Salvator“ din străinătate. — Vinuri proprii de podgorii, dus acasă, 1 litru 80 fil. — Local potrivit pentru societăți și pentru nunți. — Bucătărie bună ungurească. — Vinuri excelente de Hegyalja. — Zilnic concertează orchestra lui Petru Albert.

Cu stimă:

SCHUCH FERENCZ

proprietarul berăriei „Millenium“.

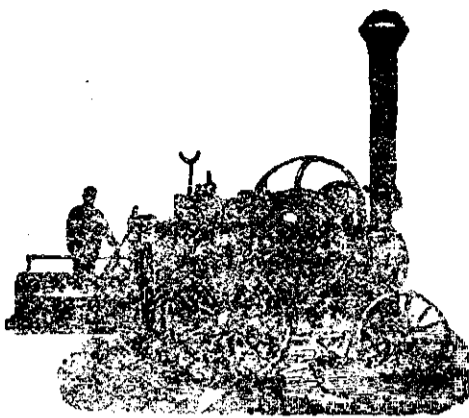
Vlitorul e al mașinilor de treerat de sine umblătoare!

Dacă locomobilul d-voastră nu este provăzută cu automat de sine umblător, adresați-vă la fabrica

Friedrich Testvérek

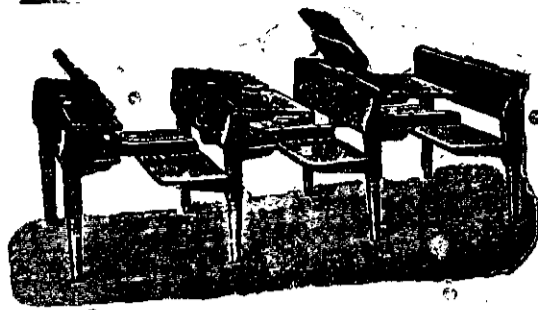
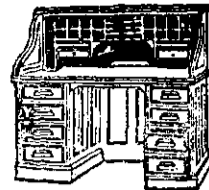
Tmeesvár-Józsefváros,

unde căpătați ori-ce informații de lipsă. În atelierele acestei fabrici să transformă la an peste 100 locomobile în automobile după cel mai nou sistem și cu piese noi brevetate — Mare cruțare de timp și de bani se poate ajunge cu mașinile aceste automobile. Mare depozit în locomobile cu aburi. Prețuri ieftine! Condiții favorabile!

Feivel Lipót, utódai

Budapest, IX. Ipar-u. 4.

Fabrică de bănci pentru școală, aranjamente pentru birouri, accesorii de gimnastică etc.

Catalog ilustrat la dorință se trimite gratuit.

Cel mai bun și mai ieftin izvor de cumpărat!

Cel mai mare asortiment în

pălării de domni și copii

numai fabricații veritabile în cele mai moderne colori și fason elegant, — apoi în

Cilindre și Claque-uri la

Gustav Schuster succesorul, Sibiu—Nagyszében.

Grosser Ring 17.

Specialitate: fabricație proprie de pălării pentru țărani români și sași.

Schwalb Adolf fia Vilmos

tinichigiu și arămier.

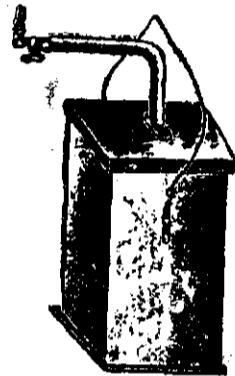
Budapest, VII. Verseny-u. 8.

(Colțul străzii Murányi)

Pregătește totfelul de lucrări de tinichigiu, articole pentru bucătărie și gospodărie, urne pentru stupărie, vase pentru miere. Fabricate de specialitate: măsuri de litru din tinichea albă ori nickel, cano pentru olei, lack ori petrolu. facile, lămpi de carbid și alte articole tehnice.

Cassete pentru bani.

Catalog trimis gratuit și franco.

Un mijloc de întărire pentru bolnavii de stomac

și pentru toți aceia, cari fie prin receală ori îngreunare de mâncări, fie prin lipsa de apetit, prin mistuirea grea, ori în urma mâncărilor prea reci ori prea fierbinți au contractat **catar, sgarciuri, dureri de stomac etc.**

este medicina

Baldrianum Dr. Engel.

Baldrianum se recomandă contra tuturor durerilor de stomac, are calitățile unui vin excelent, care păzește contra tuturor urmărilor, precum: nervositate, insomnie, amețeli și flegmă.

În urma compoziției sale excelente, având vin de Samos, picături de Baldrian, sirop de smeură și de cireșe. Baldrianum este de recomandat și contra constipției și diareei precum și la toate cazurile, când se reclamă întărirea organismului.

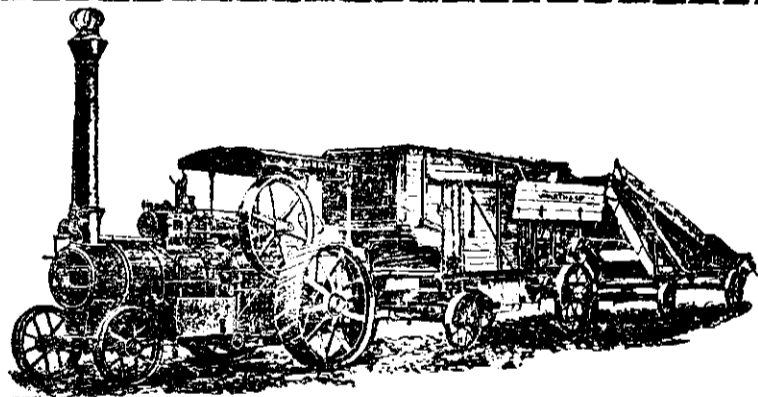
Baldrianum Dr. Engel nu conține absolut nici o materie stricăcioasă și se poate întrebuința și din partea celor cu construcție mai slabă, precum dame și copii, timp mai îndelungat. E de preferat să se ia dimineața pe nemâncată și seara înainte de culcare în cantitate de un pahar de licheur. Copiii și cei slabi să ia Baldrianum în apă caldă și să-l îndulcească cu puțin zahăr.

Baldrianum Dr. Engel se află în sticle de 3 și 4 coroane în toate farmaciile din Ungaria, precum și în Arad, Aradul-nou, Ologovác, Gyorok, Ménes, Paulis, Lippa, Hidegkut, Vinga, Székesut, Pécska, Tornya, Világos, Egres, Nádas, Berzova, Orczifalva, Merczifaiva, Sándorháza, Bogaros, Szerb-Sz-Péter, Perjámos, Szemlak, Sáralfalva, Nagylak. Farmaciile din Arad trimit în ori-ce parte.

Să ne păzim de imitații!

Cereți numai

Baldrianum Dr. Engel!

Umrath & Comp.

Budapest, V., Váci-körut 60.

Își recomandă fabricațiile sale și anume:

Locomotive de drum de sine umblătoare de 6, 8 și 10 HP.

Locomobile de 3—200 HP pentru scopuri economice și industriale.

Mașine de treerat (îmblătit) cu putere de vapor, motorică, minat cu cai și cu mâna; mai departe: pluguri, grape, tăvăluguri, triore.

Mașine de sămănat.

Vânturători.

Batoze de curățit porumb.

Tocători de paie și nutreț.

Mașine de tăiat sticle.

Tumbe de stropit cu suc de gunoi în executarea cea mai bună,

cu prețuri moderate și condițiuni favorabile de solvare.

Catalog de prețuri românesc trimitem gratis și franco.

Correspondență română.